

Legrégibb és legtekélyesebb
**ARCZÁPOLÓ, SZEPLŐ- ÉS
 MÁJFOLT ELTÁVOLÍTÓ SZER**
 AZ ESZÉKI ARCZENOCOS
 ÉS SZAPPAN.
J. C. DIENES SALVATOR
 GYÓGYTÁRABÓL, ESZÉK II.

**MAGYAR
 ÁGYTOLLAK
 ÉS KÉSZÁGYAK**

1 kg. szürke fosztott ágytoll 280 K., jobb 350, felszürke jó
 450, szép 550, finom fehér 650, jobb 750, hófehér 850, hófehér
 finom 950 K. **Tisza gyöngye**, saját különlegességünk,
 legkiválóbb ágytoll 1050 és 1150 K. **Pehely** hófehér, minőség
 szerint 950, 1050, 1150, 1250, 1350, 1450 K. kg.-ként. — **Kész
 ágynemű**: 1 pártas 80x138 cm. átlósan angolnán, jól meg-
 kötve 5-92, 6-97, 7-97 K. 1 dunyha 160x116 cm. 10-20, 11-95,
 14-45 K. Két személyes dunyha 200x140 cm. 12-70, 14-63, 17-38 K.
 Készlet tetszés szerinti méretekben és minőségben. Nagy rakár:
 kész ágytollak, paplanok, párnák, kárpatok, hímzések és hímzések
 női ingekben, valamint a világhírű **szepességi vászon** és
 asztalnemekben. **Faplan és matracgyár**. Szétküldés után-
 vettél, 15 koronától feljebb bérmentve. Meg nem felelő kicse-
 rénk, vagy a pénz visszajuttatása. **Kérje nagy képes
 árjegyzékünket ingyen és bérmentve.**

Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 90. szám.

Fog- Fog- Fog-

és gyökérhúzószok
 fájdalommentesen,
 érzéstelenítéssel Fog-
 zók fehérítése, fog-
 zók eltávolítása,
 a száj és nyelv be-
 tegségeinek gyógy-
 kezelése, a legkín-
 zóbb fogfájások
 azonnali megszün-
 teltetése; gyermekek-
 nél a foghúzószoknál
 speciális módszer
 alkalmazása.

tömések (plombok)
 arany és platínából,
 arany és ezüst amal-
 gamból, továbbá a
 fog színével teljesen
 azonos porcelán
 masszából stb. Ren-
 detlen kiálló fogso-
 rok és egyes fogak
 rendezésére való
 visszahelyezése, szá-
 zok elmozdítása, teljes
 fájdalom nélkül, fel-
 nőteknél is.

sorok, rágásra alkal-
 masak, szájpadiás
 nélkül, ki nem ve-
 hetők, a berlini fo-
 gászati poliklinikán
 eljáratott legújabb
 módszerek szerint,
 művészi kivitelben.
 Arany- és platina-
 koronák, arany hi-
 dalások. Régi hibás
 fogorok
 átálgo-
 zása és javítása.

Med. Univ. **Dr. Gonda Sámuel** fog-
 specialistá
 Fogorvosai rendelőjében rendkívül mérsékelt díjazás mellett eszközöltetik
 TELEFON 164-44. IV., Kossuth Lajos-utca 11. SZ. TELEFON 164-44.
 Videóké 24 óra alatt megkapják fogorvosait. Részletfizetési ked-
 vezmény. Rendelő órák egész napon át. Tiszteletkének az esti
 órákban külön rendelés. Irásbeli jóváhagyás.

CHINA EZÜST
 részletfizetésre
 Elek és Társa Rt.
 Bpest, IRODÁK: V., Bálvány-u. 18.
 Bpest, UZLET: VI., Andrásy-ut. 1.
 Legújabb kimerítő nagy kő-
 pes árjegyzék ingyen és bér-
 mentve. — Kiváratra a posta-
 költtség viselése ellenében
 megtekintésre is szállítunk

Rozsnyay
SERAIL
 pipere-
 különle-
 gességei

kipróbált, közkezdelt és igen elterjedt szerek — **Serail-
 arezkenőcs** kiváló hatású szepítő ellen, az arcot fehé-
 riti és bárszopnyává teszi. Kis téglény 70 fillér, nagy
 téglény 1 korona 40 fillér. — **Serail-crème** nappali
 használatra 1 korona. **Serail-hajszesz** hajhullás és
 korpaképződés ellen. Kiváló hatású. Hajnövezt elősegíti.
 1 üveg 1 korona 50 fillér. — **Serail-puder**. Kétféle
 pipere-por fehér, rózsaszín és krém színben. 1 doboz 1 K.
Serail-szappan 1 drb 60 fillér. — **Valódi szappan**
 1 drb 80 fillér. — **Serail-szájvíz** 1 üveg K 1.50.

Kapható **Török József** gyógyszerárán Budapesten és
 Rozsnyay Mátás gyógyszerárán, Arad Szabadság-tér.

**MARGIT-
 CRÉME**

Margit-szappan
 70 fillér.

Margit-poudre
 1 K 20 fillér.

a főrangú hölgyek kedvenc szepítő szere, az
 egész világon el van terjedve. Páratlan hatása
 szerencsés összehatásban rejlik, a bőr azon-
 nal felfrissül és kiváló hatása már pár óra le-
 folyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét
 utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegy-
 gyel lezár dobozt elfogadni, mert csak ilyen
 készítményt vállal a készítő mindennemű
 felelősséget. A Margit-crémét ártalmatlan, zsír-
 talan vegyíztára készítmény, a mely a kül-
 földön általános feltűnést keltett. **Ára 1 kor.**

Gyártja **Földes Kelemen** laboratoriuma Aradon.
 Kapható minden gyógyszerárán, illatszár- és drogua-üzletben

Költőgépek

házi és vadászárnyas részre jóve-
 delmező baromfiudvar szakszerűen
 és olcsón berendez. mindenféle
 fajbaromfi, az őz és szarvas szelvé-
 cikkeket szállít a különlegesség-gyár

NICKERL & Co. G. m. b. H.

Központ: Wien-Inzersdorf.
 Triesterstr. 30. Telefon 9120.
 144. sz. katalógus kíváratra ingyen

Postamt 45, Fach 230.

+ SOVÁNSÁG. +

Szép, telt testidomokat nyerhet a
 törz, védett, keleti **BUSTERIA**
 eremporunk által, mely arany
 eremmel kitüntettetett. Hi-
 zis 6-8 hét alatt csakis 30 fontig.
 Szigorúan szolid, nem amit-
 tás. Számos köszönetnyil-
 vanítás. Doboz használati uta-
 tással 2.75 K. A pénz posta-
 utal-égyen beküldése, vagy utá-
 ni, portó külön. — Díszköt-
 estküldés. **Dr. Franz Steiner**
 & Co. Berlin 124 Kösnig-
 strasse 85. Fürstlich de
 széküldés Török József Budapest,
 VI. kerület, Király-utca 12. sz

**Ki akar
 egy órát
 ingyen?**

Hogy a mi kifizető zsebróráinkat
 mindenütt megismeressék,
 5000 órát osztunk szét ingyen.
 Küldje be pontos címét csak
 egy levelezőlapon a következő
 órágyárnak:
Jakob König, Wien III/2
 Postamt 45, Fach 230.

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 8-5 fil-
 lérbe kerül, nincsen kandóza, bárhova vihető s semmi
 körülmények között fel nem robbanhat.

Állandó kiállítás
 megtekinthető, minden vételkötelezettség nélkül
WIKTORIN ÉS TÁRSA Rpest,
 VIII., kerület, Baross-utca 1. szám.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Minimax

a legjobb és legbiztosabb
 kézi tüztöltőkészülék, mely-
 nek egy lakásból sem sza-
 badna hiányoznia. Bizo-
 nyitványok igazolják, hogy
 4 milliót vagyonban és 25
 emberéletet mentett meg
 a tüzpustulástól.

Ára felszerelve 66 K.

Felvilágosítást szívesen ad:

Magyar Minimax Részv.-Társ.
 Budapest, Rózsa-u. 85. Telefon 37-31.

17. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 27.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármege-utca 11.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

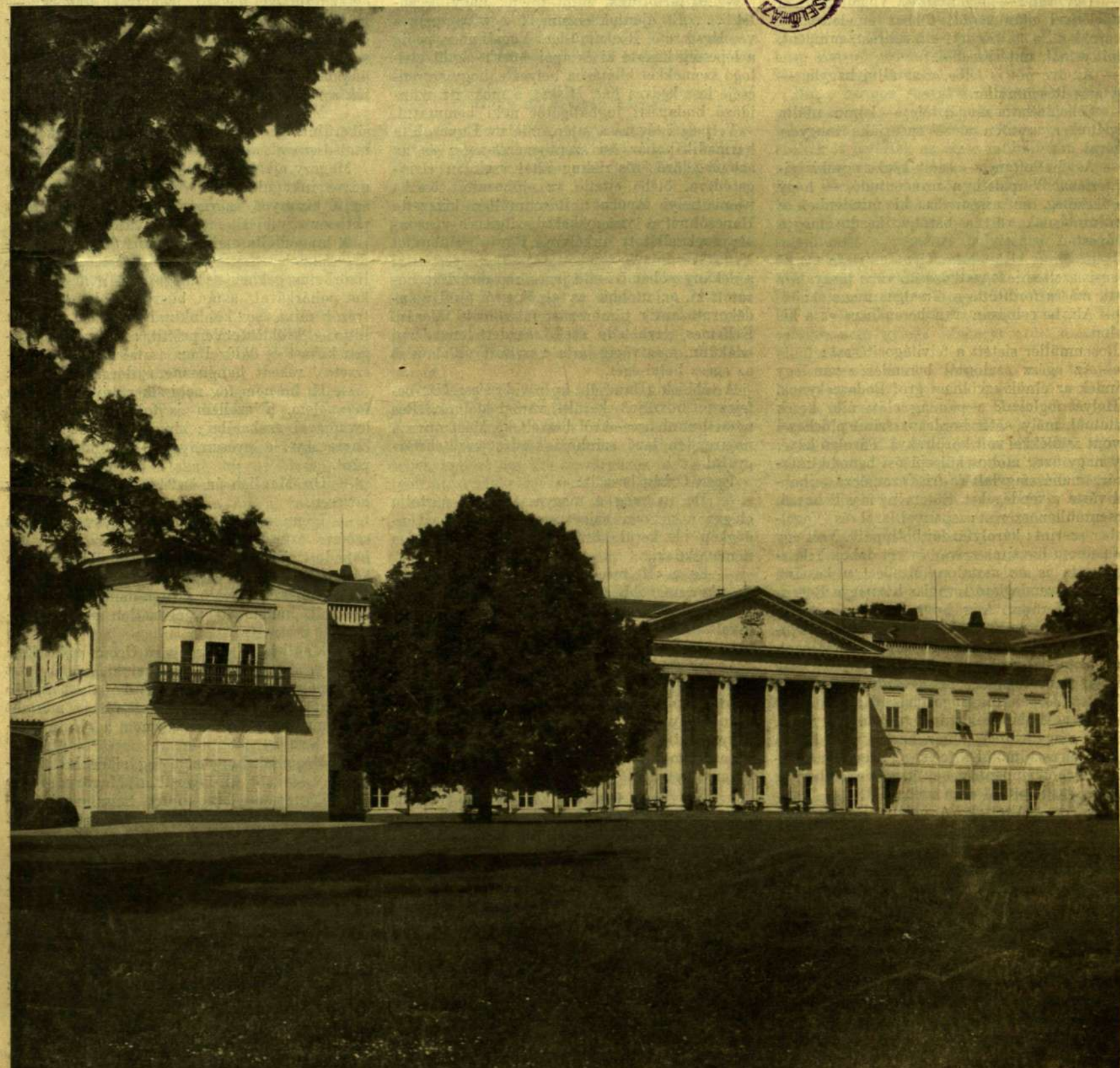
Egyes szám
 ára 40 fillér.

Előfizetési
 feltételek:

Egészévre — 20 korona.
 Félévre — 10 korona.
 Negyedévre — 5 korona.

A Világkrónika-val
 negyedévenként 1 koronával
 több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
 határozott viteldij is esatolandó.

A FŐTHI KASTÉLY. — Goszlth fényképe.

Anők kezében

Regény. Irta Kwassay Ede.

Az inkognitósok szívesen elfogadták a magát mindenben informálni akaró főispánnak éppen kapóra jött meghívást. Fizettek, asztalt bontottak. Hancsók lenyelték az utolsó harapás romadouri sajtot és utolsó kortyig felhajította az üvegeben maradt érmelkei rizlinget.

Orbán és Aracsi Magoryval legelőt jártak. Rosenmüller háznagy, mint cicerone, Hancsók-nak ajánlotta karját és megelőzve őket, kísértédes terhet föl az emeletre. Vogelhuber Verpeléti kalauzolta; Hancsók pedig követte a társaságot. Manlich nem ment velük; alsós és tartli partieja volt a «Szerecsenfej»-kávéházban. A fővárosiakkal szemben adta a büszke vidék. Mit neki Hekuba!

— Örvendünk, — kezdte Aracsi Magoryhoz fordulva, — hogy uraságokat...

— A magyarság otthonában üdvözölhetjük, — fejezte be helyette Orbán.

Rosenmüller sietett felvilágosítani Hancsók-nét, ki csodálkozott Aracsi rapszodikus beszéd-módján.

— Én kérek, ezen Aracsi félbetör mindent, mielőtt azt bevégezni.

— Úgy van! — bizonyította Vogelhuber, ki Verpeléttel utánuk jött föl az emeletre. — A tarokkot, a biliárdot, a levélírást, mindent, a mit csinál, unterbrech.

— Az óvé nőt is félbe, azaz állni hagyta, — folytatta Rosenmüller.

— Scheidoltatta magát tőle, — kommentálta Vogelhuber, szintén az ő speciális magyarságával.

— Azt hallottam, — szólt közbe egy kis pikantiával Verpeléti, a mindentudó, — hogy ellenkezőleg, az asszonyka, ki mindenben a kontinuitásnak volt a barátja, kezdte meg a válópert.

Hancsók-né, ki kissé feszélyezve érezte magát Aracsi szellemi fogatkozásainak és tárgyalása alatt, másra fordította a társalgás menetét:

— Ah, be csinosan van berendezve ez a kis szalon.

Rosenmüller sietett a felvilágosítással:

— Az egész szalontól berendezés van egy ajándék az elnök excellenz gróf Bodaszkéknak. Helyet foglaltak a pamlag előtt álló kerek asztalnál, mely sötét bordeaux színű plüshes bevont szöllel volt körülakva. Párolgó kávé, egy nagy üveg mohos külsejű ősi benediktinlikör, ananászfagylalt és friss szamóca tejhabbal várta a vendégeket. Sütemény is volt hozzá.

Rosenmüller szerint: spanyol szél és Vogelhuber szerint: károlyfürdői holipppnik. Volt egy láda finom havanna-szivar és két doboz Yildiz-cigaretták is az asztalon. Mindet a kaszinó magyaros vendéglátó lovagias háznagy Rosenmüller offerálta. Alig hogy helyet foglaltak, Vogelhuber remekművé arany burnótszelencéjéből kínálta most meg az egész társaságot. Hancsók-nénál kezdte, ki mosolyogva, már csak negatív természeténél is, kosarat adott neki, folytatta Verpeléti, Magory és Hancsók, és végezte a többin, kik mind tudták, hogy úgy, mint a magyartól a pohár bort, az angoltól a whiskyt, az eszkimótól a feleségét: úgy a németől a burnótszipantást egy gavallér embernek soha visszautasítani nem szabad.

Szivarra gyújtottak. A galáns Rosenmüller Hancsók-nét is megkínálta cigarettával, a mit a hölgy eleinte opponálva visszautasított, de később, mikor már nem kínálta, maga gyújtott meg.

Magoryt Orbán valami hasonló hangzású nevű országgyűlési képviselőnek tartotta és megtévesztéséhez maga Magory is hozzájárult czélzatosan fokozott gyorsnyelvű divatos bemutatkozásával.

Egyszerre csak Verpeléti, kinek miniszteri likörökhöz és főhercegi szivarokhoz szokott kényes igényeit a nyújtottak teljesen kielégítették, fölkeltek helyéről és a körülötte folyóvást keleneteskedő Vogelhuberhez fordulva, így szólt:

— Búcsúznom kell, mert a félóra múlva Budapestre induló vattal elutazom. De holnap: viziontlásra! A ma este tíz óra körül a Park-klubban tartandó miniszteri tanács előtt még beszélnem kell gróf Keresztessy kormány-elnökkel.

A riporter-generális e nyilatkozatával Vogelhubernek annyira inponált, hogy szinte — rácsodál, tisztelő áhítattal belemerülve nézésébe és emelkedett hangulatú szórakozottságában magamagának tömjenezett egy fölséges szippantással, mely egy kéjes tüszentésre, a talán már egyedül élvezetere, ingerelte. E tüszentésre Magory is előkerült a szoba egyik szögletéből, melybe az Orbánnal és Aracsival való beszélgetés közben beletévedt és halkan így szólt a neki búcsúzóul kezét nyújtott Verpelétihez:

— A Vadas esetét, úgy, in grano salis, közhölthi. Egyébről kérem: egyelőre egy szót se!

— Sapientia sat! — biztosította ez őt és kezét csókolt Hancsók-nénak, megköszönte a szíves vendéglátást és egy grand seigneur eleganciájával hagyta el a termet.

— Mi tartottunk, mint miénk nagy becsület!... En ajánlok engemet! — viszonzotta a vendégszerető Rosenmüller. Vogelhuber pedig a lépcsőig kísérté és apai büszkeségtől csillogó szemekkel kilátásba helyezte, hogy szerencsése lesz kedves fiát, Miskát, a most itt szünetelő budapesti joghallgatót neki bemutatni.

Verpeléti távozását után, mialatt Hancsók, a harmadik pohár ősi szentbenzés-szesz és az azt megelőző erős rizling által szeliden elringatódva, ölébe ejtette az előhozott összes iteni helyi lapokat: Rosenmüller kivette Hancsók-nét a virágokkal díszített és vászonerőnyvel ellátott erkélyre. Egy diszalbumbot Német-Hunnia és vidéke tömörkedő fényképeivel s néhány pohár frissítő jeges narancsvizet hozatott ki, az utóbbit az elnök gróf által ajánldozott antik tömörzást felszolgáló tálcán.

Kellemes, enyhethető szellő kezdett lengedezni odakünn, s ez végig járta a nyitott ablakon át az egész helyiséget.

A többiek (Hancsók is, rövid sziesztáját befejezve, hozzájuk került) városi dolgok, Res nemethunnienses-ekről beszéltek. Most éppen a napirenden levő színházi kérdést kezdték tárgyalni.

Eppen Orbán beszélt:

— De itt még a magyarság sem pártolja eléggé a magyar színeszetet, mely néha vendégkép íle kerül, sőt kevésbé, mint a hazafias németajkiad.

— És a «Helmezy-kör» miért nem folytat ilyenkor nagyobb akciót, — kérdezte Magory.

— Az csak a szegény deficiens direktorok jóvoltából kedvezményes jegyeket — vágott bele Aracsi.

— Árusítgat a tagoknak, — fejezte be Orbán. — A városi színházi-bizottság nagy többsége a legmeggróztottabb kifelhauserékből áll, kiknek egy része az együgyűség laikus. Páholyt is tart egyike-másika családja számára, de azért maga belülről nem látta a színházat megnyitása óta.

— Nos és a magyar helyi lap, mert volt ilyen is, mit tett a nemzeti színpártolás, eme hazánkban oly fontos kulturügy érdekében? — kérdezte Magory.

— Volt egy kis ujságunk, melyet Manlich Tuhutum szerkesztett, — válaszolt Orbán. — Ez kardoskodott, vagyis inkább: szájakodott a magyar vendégszínelőadások bugdóbb látogatása mellett, de ez a groteszkül pózoló, együgyű napilapocská nemcsak megcsúszott.

— Nem olvasta senki...

— Csak a korrektör és az is rosszul! — tartották Aracsi és Orbán.

— Habab! — kacagott fel Magory. — Dicső képviselője a nemzeti sajtónak!... De hát a «Helmezy-kör» itt sem mozog!

— Én csak második alelnök vagyok. Az első alelnök: Bajcsányi kúriai bíró, az itteni törvényszék elnöke, ki az ügyszólva kaszinónkat fentartó gróf Bodaszké elnökünkkel karöltve, a túlzott türelmesség, az opportunitás útján halad. Ez a körülmény megköti kezeinket. Aztán húsz-harmincz igaz, lelkes magyar hazafi mit tehet ott: hol megleghangú frázisokra, de hideg közönyre talál? Magyarjaink a fáradsággal, áldozatokkal, kockázattal járó hazafias akciókba nem mennek be szívesen, mert a városi népszerűség sokkal több előnyt, hasznot nyújt, mint minden nemzeti törekvés. Egyik részét hiúság vezeti, a másik része anyagiassztreber.

— Úgy van! — erősítette e szavakat Vogelhuber, kit csak tüzes-lökü Miska fia, a pesti jogász változtatott át jó magyar hazafivá.

Aracsi pedig, egy beállott rövid szünet után, mialatt az urak új szivarra, cigarettára gyújtottak, a méla resignáció hangján hozzátette:

— Az itteni kevés, önzetlen jó hazafi lemond a harezról és...

— Sirva vígad, bankettezik és jubilál, — egészítette ki metsző iróniával Magory. — E szerint tehát a derék «Helmezy-kör» egy önmagyarosító magyar egyesület, s minthogy az előbbi kormányok ez ideig, elég helytelenül, önöket nem támogatták: önök az Ürstenre bízták a magyarosítást.

— Mert hát az az új főispánnak sem fog sikerülni! — fejezte be rekedt dörgéssel ez utolsó szavak alatt belépett Manlich Tuhutum. Magory ajkára harapott. Igéreteket a jövőre nézve inkognitójában csak nem tehet. Talán az a bizonyos szóvirágos, délbábas hazafias páthosz egy kicsit messze is vitte?

A lapnélküli szerkesztő, mint hivatlan vendég, odatelepedett szépen a társaság mellé a likörös üvegekhez és megkínálván magát egy-két pohárával, aztán büszkén fölpatant helyéről, mint egy kohinkinai kakas, ki — mint hitte — kiüldözte Verpeléti, az odarepült idegen kakast és öklével az asztalra ütve, ez önzéres, rekedt hangú mennydörgésre fakadt:

— Es ha nem fog neki sikerülni és ha nem fog velem, a szellem és toll itteni kipróbált lovagijával szobáimni: kiugraszom őt is, mint Zavreczkýt, a gyászmagyar, kifelhauser-főispánt.

— Ön, Manlich úr, ön?! — kérdezte Magory hevesen.

— Igen: a «Liliomkoszorú-egylet a német szóért» című szenzációs cikkellemmel, — hazudott, kevély önértettel a mellére ütve a kezébe. — Nem várok sokat Magorytól sem, a főispáni székbe való szittya-dandytól, ki nem helybeli, hanem itt tájékozatlan pesti ujságírókkal pertraktál.

— Manlich úr! — riadt rá Orbán égő tekintettel. Aracsi, Vogelhuber által kiegészítve, azt kérdezték tőle, hogy a «töfkilónál» hagyta-e az esztét a kávéházban. Hancsók is morgott olyasmit, hogy ily beszéd nem a «Helmezy-kör»-be való.

— Meglehet, hogy nem fog sikerülni a küldetése, — fakadt ki ingerülten Magory. — De elég éles szemre lesz ahhoz, hogy megkülönböztesse az igaz, önzetlen magyart, attól a szájakodó alhazafitól, ki a nemzeti sovinizmus paródiájából magának tökélet csinál, sőt — másnak tollával páváskodik. Itt van nálam, tessék: a cikkek hiteles kézirata, melyet az itt időzőt szerzőtől ma ebéd előtt kaptam.

Erre kézzel-kézzel járt a főszerkesztő által dátummal ellátott és nyomdafestéktől szeliden érintett, teleírt papírlap.

— Úgy van!... «Igaz való!...» «Ganz richtig!...» a mit tisztelt vendégünk mond, — szóltak a Helmezyek egymás után.

Manlich annyira dühös lett, hogy elállt a szava. Csak fejtét rázta. «Vélnéd, egy medve rengeti bozontos üstökét.» Egy artikulált hangot sem tudott kiadni. Vogelhuber megszánta és egy szippantással kínálta meg, s Manlich, mint valami szugessztiónak engedve, akaratlanul elfogadta a kibékülés külső jelét és oly adagot markolt három újjával a világhírű burnóból, hogy egy számi elefánt ormányának is elég lett volna.

Fairengető tüszentésére Hancsók-né is bejött az erkélyről, Rosenmüllerrel, a gróf Rubnától sógora-ral, a kinek magát persze időközben bemutatni el nem mulasztotta.

— Tagadom, tagadom! — opponált valamilyen a hölgy a mágus-sógor s háznagy úrnak, kinek műfordított magyarságán az egész idő alatt oly kitűnő mulatott.

Rosenmüller, ki a még mindig hódító, de meg nem hódítható Hancsók-néval szemben megretírt, most Manlichhoz lépett és annak vállára ütve, azt kérdezte:

— Már megint maga megbetegesíti magát, hogy a magyar nem előfizet?

— Lenczi pincézér ezalatt grófnéki ezüstművű díszláncán két üveg francia pezsgőt hozott, a megfelelő számú poharakkal; két palackot tartalékban a borhűtő jege közt, a pikkoló czipelt utána. Rosenmüller és Vogelhuber gyorsan hozzáfértek a poharak töltéséhez: ám-bátor esztük ágában sem volt a vendégek előtt manifestálni, hogy a pezsgőt mutyiban ketten fizetik. Elsőnek a kaszinó háznagy emelt poharat, szónokolva:

— Tehát: előtte minden másoknak: az új főispán éljen magasan!... Éljen sokáig, — igazítva ki magát.

— Éljen, éljen! — visszhangoztatták valamennyien, derült hangulatú lelkesedéssel, a duzzogó Manlichot és természetesen Magoryt, az inkognitós megfelfőt kivéve, ki leküzdvé a töszt-okozta futó derűltséget, emelkedett páthosszal, Orbán és Aracsi lelkes helyeslése közt, megszólalt:

— «Addig éljen, míg a honnak él!»

Mi más telhetett e helyzetben a réginel mérszebb önértézt Mátás deaktól?

Vogelhuber is nekilekesedett, de nem e klasszikus mondatostól, melynek értelmét Hancsók-né veszélyesen találta neki és Rosenmüllernek megmagyarázni, hanem a felhajított lángoló gyöngyör hevítő hatásától és a másodsor megtöltött habzó serlegét fölemelve, ezt manifestálta:

— És az új főispán új kedves Bekanntschaftja és az ő barátja Verpeléti (Manlich felmormogott) a híres írónak, a mi liebenswürdig fővárosi vendégeink éljenek!

A kaszinóban most, e szép nyári délután, egy felsüket ujságolvasó bácsin s egy magyarul nem tudó és paciencia-ozó, önmagával biliárdozó különöz-kifelhauseren kívül, senki sincs jelen. Manlich tehát, kit az édesen, illatosan gyöngyöző Heidsieck erősen csábított, meg nem állhatta, hogy a maga, valamint e két jelenlévő névtelen tagtárs nevében, poharat töltve és fogva, a társasághoz lépett és visszanyert harsány-rekedt hangján ezeket mondta, általános meglepetés közt:

Kár, tisztelt hölgyem és uraim, (Eláll!) az iménti heves fellobbanásért és írói karakterem alaptalan megrágalmazásáért (Derűltség, mozgás), mert hát magam is — előlegképen — azt hangoztatom (Visszaszívja!), hogy éljen az új főispán és az itt jelenlévő budapesti vendégek! (A vélt lapalapítás dolgában itt járt Verpeléti természetesen kivéve.)

Manlich Tuhutum, miután a basszus-rekedtség regiszterének legkésőbbbejött fókán meg egy második «éljen»-t dörgött: re bene gesta, a Lenczi pincézér által újra megtöltött két pohár pezsgőt hajtott fel egymás után, a reggel óta minden illó időpontban alaposan megöntözött testi reservoárjába, melynek neve a balandok előtt Menenius Agrippa óta bizonyos klasszikus hírnévnek örvend.

A társaság egymás közt tovább kocczintgatva, nem reflektált a vesztét érző, szolgálaton kívüli szerkesztő köpenyveforgatására.

A vendégek, a Szent János áldása, az utolsó pohár után, meleg köszönő kézzszenítés közt távoztak. A Helmezyék az előszoba külső ajtajáig kísérték. Magory nem felejtette el őket biztosítani, hogy nemcsak a saját házánál fogja viszonzni a kedves vendéglátást, Hancsók-né pedig Pusztá-Hajagosra hívta meg valamennyit; vasútállomás Nagy-Hajagos, Pestmegye.

Vogelhuber, a mint magukra csukták az előszoba ajtaját, azt kérdezte, hogy hát mi is a neve eigentlich annak a két képviselő úrnak?

— A férje a nagyságos asszonynak nevezi magát Handschuh, — világosította fel Rosenmüller.

— Hancsók! — szólt az őt helyreigazító Orbán mosolyogva. De a másik úr képviselőtől a nevet, — kezdte újra Rosenmüller, — nekem nem megmondani akart a juxos nagysága, ki mindig az ő jogát akar birni.

— Én Madarinak értemet, — válaszolt Orbán. — Mintha láttam volna valamikor a képviselőházban.

Aracsi egy füzetben lapozgatva hozzátette: — Madari biharmegyei, Hancsók pestmegyei képviselő, a hogy az országgyűlési névjegyzék mutatja.

Rosenmüller fejtét rázta. De nem a fölötti csodálkozására, hogy Aracsi egy befejezett mondatot nyújtott, hanem mert egy mulasztását restelte.

— Ei, ei! — ismételte többször.

— Tojás, tojás! — tréfálkozott vele a nyelvre nézve magyarabb Vogelhuber.

— Ne csináljon tréfát enyim barát Flórián... Én egy megbocsáthatatlan hiba megtettem. Én elfelejtettem őket aláírni hagyni bele a vendégkönyv.

Orbán megnyugtatta a derék házagyot: — Sebaj! Madari, mint mondta, legközelebb feljön újra a kaszinóba, hogy mint új német-hunniai lakos, tagnak beiratkozzék. Lelkes, derék magyar hazafi.

Manlich, Lenczi pincézér méltó indignálódására, megitta a megmaradt pezsgőt az utolsó csöppig és a kifelhauser «Polgári kör»-be ment, melynek szintén örök fizetési hátralékban levő díszes tagja.

Hogy ne vessen kárba!

Magory nem hitte, hogy inkognitója ily izgalmas jelenettel nyerjen befejezést. De hát ily Manlich Tuhutum-féle alakokat könnyű lekuszoltatni, lekenyerezni.

— Itt sokat orvosolni kell, — mondta magában, — még a Helmezyeknél is!

A sétány végén egy közúti vasút megállójához ért. Ott felszálltak egy a közeli csavargós-állomás felé tartó kocsi. Bosszantólag hatott Magoryra, hogy a nyelvünkét értő, sőt beszélő kifelhauserék és főleg a kifelhauser-nék mennyire rá akarják erőszakolni a német szót a derdedassal ellenséges lábón álló kaulaura.

Néhány percz múlva a kikötő közelében kiszálltak. Gyönyörű verőfényes idő volt; még kissé meleg ugyan, de a part lombos fái eléggé védtek a nap ellen a parton várakozó közönséget, melyet egy kis csavargózós, a széles folyón át, a város legszebb és legdivatosabb kirándulási helyére vitte, a mennyiben nem akar az újonnan épült csinos vashidon saját fogatán vagy saját lábain átvándorolni.

Magoryék konstatahatták, hogy körülbelül száz ember közül alig tizenöt-húsz ember kérte magyar nyelven az átkelőjegyet a magyarul is értő pénztárosnőtől; még azok is németül beszéltek vele, kik visszatér a pénztártól, magyar nyelven folytatták a beszélget hozzártatózóikkal. Elegáns czimeres hintók és kényelmes tágas polgári járművek is álltak meg a kikötőhöz közel. Az ezekből könnyedén kilebbentő karcsú fiatal hölgyek és termetes mamák, igen kevés kivétellel, a Göthe és Schiller nyelvét beszéltek, a Nestroy és O. F. Berg bécsi jargonja, vagy az Armeedeutsch, a közös hadsereg eléggé csiszolt, de kissé pongyola nyelvjárása szerint; sőt sokan nagyon is magyaros kiejtéssel.

— Itt a németek, a város urai kedvéért: németül beszélnek és nem a magyarok, az ország urai kedvéért: magyarul, — világosította fel Magory Hancsók, ki a melegben csak hallgató és Hancsók-nét, ki csak nézte a divatos toiletteket, a mozgó-morgó zsvajt és gyönyörködött a tarka, élénk képek, melyek szemé elé tárult. Magory pedig elhallgatott, elmerengett és azt gondolta, hogy ha itt volna: királynő volna köztük az a magyaros büszke tündéri hölgy onnét a vasúti — ebédállomásról. Tündérmű és étterem. Oh, költészet, oh próza!

Végre kikötött a túlsó partról érkező csavargózós. Csupa magyaros kiejtésű német szó hallatszott a hajóról. Német volt az üzemnyelv, az érintkezés a be- és kiszállókkal.

A sors azonban úgy akarta, hogy Magory helyett egy olasz honpolgár lecczétessen meg a túlsó parton egy csökönyös kifelhauser-németet, úgy, hogy a többiek is okuljanak rajta. A talián ugyanis, ki Budapestről érkezett ide, csakis magyar szövegű értesítéseket osztogatott a hajóból kiszálló közönségnek egy a szigeten felállított nagybbszörű mozgófényképes panorámához. De dr. Katendorfer, a mi róka-képt, sakálzását láptulajdonos-ismerősünk, visszadobta a neki átnyújtott magyar prospektust és helyette németet kért; mire aztán a derék impresszárió, olaszos kiejtésű, de érthető magyarságú beszéddel szégyenitette meg:

— Nem tudom, hogy ez az úr külföldi német-e? de én csak két esztendő óta kóborlok e szép országban és meglehetősen megtanultam magyarul. Hazám Itália, minden lakosa tud olaszul, mert a nép, ha kell, rákényszeríti, hogy tanulja meg az ország nyelvét.

Dr. Katendorfer valami «Unverschämter Kerl!»-féle megjegyzést kockáztatott, de szerencsésére, meg nem hallotta a tüzes olasz, mert közvetlenül utána a gőzösből kiszálló, az olaszt eljénző néhány fiatal ember hazafias lármája elfojtotta.

— Abczug Katendorfer! Éljen Matteo Cecconi, a derék talián! — kiáltották össze-vissza. — Még van vér Árpád nemzetében! — kiáltott fel Magory.

— Ma minden igaz magyar hazafi eljön a panorámába! — szólt meg lelkesen az egyik fiatalember, ki nem volt más, mint Vogelhuber Flóriánnak Miska nevű jogász fia. Ezt egy mellette elmenő triembertől hallotta Hancsók-né, Magory nagy öröme.

Bár e hangos szavakba óriás püsszegés vegyült: mégis a szigetre érkezők nagy része el látogatott a panorámába. Magory és Hancsók-né is betértek az olasz műhajlékba egy kis séta után, melyet a ritka műlisséssel gondozott, tarka bársony virágzónyuekkel díszített alabástromfehér, puha fövenyű utain tettek. Magory, hogy föltűnést ne keltsen, a panorámatulajdonost a pénztári helyiségbe hívta, hol ötszáz darab belépő-állólóhelyet vásárolt meg tőle, nagy csodálkozására, de még nagyobb öröme s megbízta, hogy küldje szét az iskolák szegényebb sorsú fiatalára részére. Hancsók-né nem győzte Magoryt ezért dicsérrel elhalmozni.

Hét óra tájban a szigetről, mely tulajdonképen csak egy a folyóba belenyúló erdős berek, a városba visszatértek. Sötét felhők már a hajóra szálláskor fenyegették a kirándultakat és az eső utól is érte, mire a kikötőből, az a sétányon át a főterre jutottak. Az eső elora a «Szerecsenfej», «Mohrenkopf» című fővárosi eleganciájú kávéháza menekültek, melynek, mint hírhedt kifelhauser-heimnak, látogatását amúgy is ezélba vette.

Az esőre vált időre meglehetősen megtelt kávéházban frissítőket rendeltek, s mig Hancsók-né a képes- és divatlapokat nézegette és férje a politikát böngészte (mert akadt még lap, mit ma még nem látott): azalatt Magory füleit egy öt speciálisan érdeklő, természetesen németzavú halk beszélgetés ütötte meg. Egy párbeszédéről van szó, mely dr. Katendorfer Hans és Milchwachtel Sebestyén urak közt folyt, kik a főispánékkal szomszédos asztalnál foglaltak helyet. Dr. Katendorferben, ki közvetlenül Magory mögött, vele háttal ült, ez felismerte azt a megatalkodott németet, ki a gőzös megállójánál rászolgált a hazafias fiatalág abczug-jaira.

— Átnéztem egy kicsit a szigetre, — kezdte ez most, — hogy körülnézzek kertemben, s most, mikor visszajöttem, Graupenhofertől, ki ebéd után a Várhelyi-palotában járt, hallottam, hogy az új főispán már titokban a városba érkezett és a Helmezy-étteremben ebédelt. A rendőrkapitány, a jó Boxer, persze erről nem volt értesülve: ő csak Magory házjárának a bagázsával megérkezéséről tud. És ha Boxer nem tud róla, — tette malicziózusán hozzá: — az egy okkal több arra, hogy a főispán már a városban legyen. Sőt én messzebb megyek: én azt hiszem, hogy ő volt az az ultra-magyar, ki Graupenhofert hivatalában meglátogatta.

(Folytatása következik.)

Bosznay István: A poprádi tó.

Andaházi Kasnya Béla: Herkulesfürdő látképe.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

Ez a tárlat is ugyanolyan válogatással jött létre, mint a Szalon eddig megszokott kiállításai. Egy pár művészembernek munkája körül számtalan műkedvelőnek a maga mulatóságára festetett képei láthatók oly zsúfolt elrendezésben, hogy a rossz szomszédság könnyen észrevétlenné teszi a figyelemreméltó alkotásokat is. Sok fiatal festőnek munkája, kevés biztató tehetséggel, végül a Kévtől öröklött nem túlságosan szerencsés interieur, ime ez a hangulat, mely a kiállítás látogatójában megmarad.

Legérdekesebb dolgai közé Horvai János szoborkollekciója tartozik, különösen a régóta készülőfélben levő budapesti Kossuth-szobor három eddig ismeretlen, újabb részlete és főalakjának megváltozott tervezése miatt. Multunk egyik legnagyobb, legtüneményesebb pályájú alakjának szobra elé nagy várakozással tekint közönségünk, mely úgyszólván már megszokta azt, hogy a főváros nagy nyilvánosságának szánt, monumentális szobrai legtöbbször keserves kiábrándulást okoztak. Vajon be fogja-e Horvai munkája váltani azt a remény-

séget, hogy Kossuthnak hozzá művészileg méltó, nemcsak részleteiben szép, hanem egész felépítésében formailag is tökéletes szobrát adja, erre ma még korai volna jóslásokba bocsátkozni, midőn nem állunk teljesen kész eredményekkel szemben, a mit a szobor főalakjának több ízben változó mintázása is mutat.

Az eddig látottak alapján s a most kiállított gipszöntvények után legalább a stílusról tiszta képet alkothatunk magunknak, melyet Horvai a szobor megalkotásában eddig követett és előreláthatólag ezután is követni fog. Utóbbi évekbe eső munkásságából még a Kálmán-szobor harmadik pályadíjat nyert tervét, az újabb szűkebb pályázat modelljét és a Rákosi-család síremlékének egy részletét is kiállította, a mely munkák mind ugyanazt a festői hatásokat kereső modort mutatják, mint a Kossuth-szobor tervezete.

Mindezek a művek magukon hordják az agyagban való korlátlan improvizálás emlékét, mely elsősorban is az invenció ötletességét, az előadás lendületes páthosát, a mozgásos alakok frissességét akarja megrögzíteni, de viszont kevés súlyt helyez az agyagból más anyagba szánt szobrok végleges anyagának karakterére és nem sok ügyet vet a minden oldalról való

megláthatóságra, plasztikusságra és kiegyensúlyozottságra. Ezért, ha az ilyen szobrot bronzba öntik vagy kőbe faragják és megmarad rajta az agyag lágy puhasága, elmosódottsága, úgy hogy igen szubtilis, festőies hatásokat érnek ugyan el, azonban a bronzban, a kőben rejlő erőteljesség kihasználatlan marad. A festőies, egy pontra számított látás pedig abból az egy pontból meglepően hatásos, de már az elhaladó körüljárást nem állja ki oly sikeresen. A szobor talapzatának e szoborcsoportjai nem teljesen önálló szobrok, de nem is teljesen reliefek. Sokkal jobban kiszabadultak a falból, semhogy reliefeknek látszanának, de viszont sokkal inkább a háttérbe olvadók és az egészről feltételezettek, semhogy teljesen önálló kompozícióknak benyomását keltsék, úgy hogy végleges ítéletet bajos még mondani róluk.

A szobor főalakjának mindenképpen átszellemültni vágyó és a nézőt magával ragadni akaró főalakjában fog kicsendülni a mellékcsoportzatoknak a szobor tömegéből szabadulni törekvő, megváltást kereső izgatottsága. Ennek a végsőig feszített fokozásnak keresése birta rá Horvait arra, hogy a külső megjelenés minden esetlegességtől megfosztott, csak egy eszmévé sorvadt alakot komponáljon, melyben

Horvai János: Részletek Kossuth Lajos szobráról, a Nemzeti Szalon tavaszi kiállításán.

már semmi egyéb sem emlékeztet Kossuthra, mint a szabadságra sóvárgásnak magasra törő az a gesztusa, melyet az egész szobor kifejezni akar. A gipszmodell után még teljesen lehetetlen elképzelni nagyban és bronzban, avagy kőben ezt a szerfelett erős, de külsőleges Rodinhatást mutató szobrot, mely kis térfogatában is inkább csak ötletesen, mint kielégítően megoldott.

A hol Horvai elhagyja az impresszionista eszközökkel dolgozás külsőségeit, sokkal nyugodtabban hat, plasztikusabb szobrokat alkot. Van egy pár szépen, szeretettel dolgozott faragása, melyen majdnem teljesen kihozza az anyag szépségeit is és nem festőies, hanem tisztán szoborszerű hatásokat ad.

A kiállító festők közül magasra emelkedik ki Katona Nándor. Alig van a mai magyar

festészetben még egy olyan művész, ki annyira csillogóan tudná a legapróbb finomságokig megérezni a napsütéses, szabad természet színskálájának számtalan átmenetét. Nem a nagy ellentétek érzetét, nem az erőteljességükkel fogva megragadó tájak interpretátora, hanem a modulációban, az átmenetekben gazdag szceneriáké. Ezért előadás módja nem sommázó, nem nagy vonalúságra törekvő, hanem a részletekre is kiterjedő és finomságokba mélyedő. Valamikor pályája kezdetén nagyobb egységekkel, kevesebb színnel és színárnyalattal dolgozott, de ebből az időből a tárgy teljesen egységes felfogását hozta magával, mely nem vész az apró részletekbe.

A felvidéki, havat lehellő, kristálytiszta levegőnek, a havon rajzolódó, kékes, violás ár-

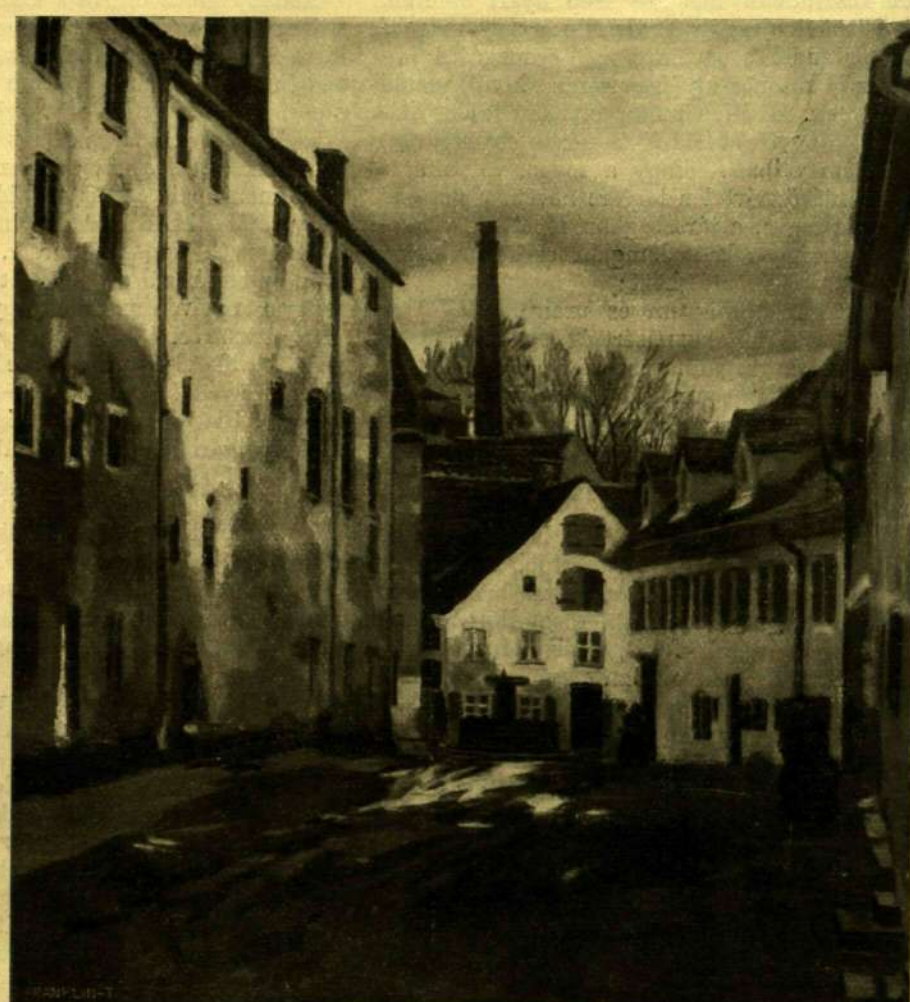
nyékoknak, a zuzmarás fákknak olyan valami ünnepi hangulata van képein, mintha vasárnapot ülné rajtuk a természet, a mi azt mutatja, hogy Katona nemcsak lerajzolja tájait, de gyönyörködő lelkét is hozzájuk adja.

Nem sok figyelemreméltó dolog akad az ő pasztelljein kívül. Utána Góth Mór képei jönnek és Glatz Oszkárnak egy Leiblre emlékeztető tárgyilagossággal festett képe. Frank Frigyes finom érzékkel meglátott és ábrázolt, szerényen fellépő festményei jobb elhelyezést érdemeltek volna. Bosznay István is segít megmenteni ezt a kiállítást, melyen a fiatalabbak közül Czencz János, Freckay Endre, Gulácsy Lajos, Frimm Ervin, Kasnya Béla, Makoldy József, Poster Paula, Szentes Béla és egy igen sikerült szoborcsoporttal Beszédes János László tűnik ki.

Farkas Zoltán.

Glatz Oszkár: Fonó palóc asszony.

Frank Frigyes: Dachau utcája.

Antigone (Paulay Erzsébet) és Ismene (Várady Aranka) fivéreik holtteste fölött.

HETEN TÉBA ELLEN. — AISCHYLOS TRAGÉDIÁJA A NEMZETI SZÍNHÁZBAN. — Jelfy Gyula fővitele.

A VÖRÖS.

ELBESZÉLÉS. IRTA P. ÁBRAHÁM ERNŐ.

Egy barátom beszélt el ezt a történetet.

Hamburgban volt. Szomorú idők jártak rám. Daczoltam hozzám tartozóimmal s ha pénzt küldtek utánam, nem vettem át. Eleinte ment a dolog szépen. Ha szűkös is, de megéltem czimrából. Csak egyszer kicsiklott meg ez a kereset egy pár hétre s választanom kellett: vagy sürgönyözök haza pénzért, vagy — testi munkát vállalom.

Jó erős szervezetem s büszke természetem volt. Pár napig vívódtam magammal, azután összeszorítottam a fogam s mentem a munkaközvetítőbe.

Ejjeli munkát kaptam. Kirakodást a halászhajókból. A munka csak este nyolcz órkor kezdődött, de én már hat órkor a halcsarnok előtt ácsorogtam. Hűvös őszi este volt s a sűrűn ereszkedő köd csaknem egészen megbénította a kikötő forgalmát. Mindössze néhány propeller és vontató gőzös volt szolgálatban a terjedő ködben is. Szinte másodpercenként túlkölték. Bögve, fenyegetőve, riogva, rémüldözve feleltek egymásnak a szírenák s még titkosabb, még komorabbá tették a ködöt.

Mintha csak valami roppant, rejtőzködő rém hördült volna fel a mélyében a legváratlanabb helyekről. Semmiféle fény nem tudott áttörni a sötétségen. Néha egészen a közelemben húzott el egy-egy gőzös. Azoknak a lámpái fuladozva birkóztak a sötétséggel, de csak rövid ideig tudtak valami homályos, elmosódó fényt festeni belé; addig egy-két pillanatra megtegett a gőzös teste, körvonal nélkül, alaktalannul, mint valami lassan elhúzó hatalmas árnyék, azután megint csak az áthatlan, felhőző köd maradt meg s a hajókürtök rémes bűgása.

Egy nagy sötét mélység volt a kikötő, tele a kürtök és szírenák rémületével.

A hideg köd átjárta minden tagomat, lassan-lassan ráült a lelkeimre s nyomta, fojtogatta.

Az egyik szírená egyre közelebb-közelebb bűgött hozzám, egy kis lámpának a fénye erőre kapott s egy vontató gőzös, utána egy vitorlás hajó bontakozott ki a ködből. A halcsarnok előtt eloldozták egymástól a két hajót, a vitorlást parthoz kötötték, a gőzöst pedig túlkölt, elfordult s pár pillanat alatt megint belevesszett a sötétségbe. Lámpájának foltja még rémlett egy kis ideig, azután elmosódott az is s csak szírenájának távolodó, fel-felsíró bűgását hallottuk.

Mint valami ellenséget, úgy bámultam a kikötött hajót.

Szerettem volna kitalálni a titkát. De az csak halgatott. Vitorlái behúzva. Fedélzetének csapó-ajtói zárva. Árbocefái szomorúan, fázva meredtek a ködbe. Két lámpása alig pislogott.

— Vajjon merre járt s meddig volt a tengeren? — tépelődtem.

Két ember volt a hajóval. Mogorván, rosszkedvűen száltak partra, félrehúzták a halcsarnok nagy, toló kapuit s rakosgatták az üres ládákat. Lassanként megjöttek a munkások is s készülődtek a rakodáshoz.

— Soká kezdjük a rakodást? — kérdeztem az egyikőtől.

Bizalmatlanul nézett rám.

— Te is rakodni akarsz? —

— Rakodni.

Láttam, hogy a ruhám szemet szúrt neki.

— Te talán még sose dolgoztál? — kérdezte.

Nem szerettem, hogy faggatott. Elpirultam.

Kurtán feleltem:

— Nem.

— Um! — mondta. — Azért nincs hát más ruhád. Ezért kár. Ha lesz pénz, vegyél vászon ruhát. Ilyet e, kapsz olcsón.

Ereztem, hogy igaz van. Nagyon is kirítt a ruhám a munkások piszkos, foltos ruhái közül. Rendes munkás-ruhában olyan lettem volna, mint ők. De így szégyeltem magamat.

Úgy éreztem magamat, mint valami tolvajt. Mintha csak betolakodtam volna közbük.

— Ej, milyen utálatos család ez, — gon-

doltam. — Ezek a munkások itt dolgoznak nap-nap után, évszámra, meg vannak elégedve, itt van a családjuk, a tűzhelyük, megállapodott helyük van a világban, hivatásuk, a mit betöltenek s nincsen a szívükben semmi titok. Csak dolgozni akarnak, semmi más. Egyetlen gondjuk, hogy ne fogjanak ki a munkából. Én pedig bele se fogtam a munkába s máris azon jár az eszem, hogy mikor szabadulhatok meg tőle? Hiszen ha csak húsz márkám volna, biztos, hogy várnám tovább a szerencsét, míg tart a húsz márkából. Ezeknek csak azon jár az eszük, hogy minél lelkiismeretesebben végezzék a rakodást, én pedig dühös vagyok, a mért dolgoznom kell s nagy válatokból, gazdaságról álmodozom. Nekik az élet ez a munka. Nekem egy kényszerű, keserves kisegítő alkalmam.

Semmiféle közöiséget nem éreztem velük. Egyedül voltam közöttük árva, s irigyen néztem, milyen bizalmasan beszélgetnek egymással.

— Jelentkeztl már? — kérdezte egyikőjük.

Jelentkeztem s elmentünk a rakodást.

Négy ember lemasztott a hajó fenekébe s rakta a halat kosarakba. A két csapó-ajtó fellett a két magas árboec közé húzott kötelén két csiga volt, azokba kötelet húztunk. A paron a kötél a benzomotor hengerére csavarodott. A gépész hol megindította a motort, hol elállította, a kötél pedig húzta fel a hajó gyomrából a hallal tett kosarakat, az üreseket pedig eresztette vissza. Én a kosarakat hordtam. Egy nyaklófa végén egyszerre kettőt. Egy-egy kosárban hatvan-hetven font hal volt s így egyszerre hatvan kiló halat vittem.

— Hány mázsa halunk van? — kérdezte az egyik munkás.

— Van vagy ezer — felelte a felügyelő.

Szerettem volna tudni, sok-e ez, vagy kevés, de restelltem kérdezni.

Eleinte könnyen ment a munka. Még kedvem is telt benne, hogy megfeszítem az izmaimat, mikor egy-egy kicsit nehezebb volt a kosár. De egy félóra se múlt el, kezdtem fáradni. Izgadtam. A hátam fájt, hogy görbén kellett tartanom a teher alatt. S fájt akkor is, mikor kiegyenesedhettem. Mintha csak összetörték volna. A nyakam meredezett, a derekam elernyedt. S lelkileg még jobban szenvedtem. Mikor munkára jelentkeztem, azt hittem, nyugodtságot, önértet fog adni a munka.

A küzdés, a törhetetlenség tudatát az étellel szemben. S munkaközből mindebből semmit se éreztem. Csak rettenetes dühöt és gyűlöletet, hogy dolgoznom kell. Napszámok munkát végeztem. Hordanom a halat, csak azért, hogy az én testi erőmet és verejtékemet is felhasználja gazdagodásához egy vállalkozó, a kit én sohse láttam, a kinek még a nevét se tudom. Keserűség volt látnom a felügyelőt, engedelmeskednem neki s éreznem, hogy ő többet számít, mint én. Hogy annyi se vagyok, mint a többi napszám. Mert azok értették a dolgukat, de én először csináltam s szokszor szinte hátráltattam őket. S azok hozzácsokottságukban fel se vették az egész rakodást, én meg mozdulni is alig tudtam. Néha azt hittem, mindjárt ledobbanok. De csak összeszedtem magam s dolgoztam tovább. Fogalmam se volt róla, mióta rakodunk már? Nem lepett volna meg az sem, ha valaki azt mondta volna egy hét óta, az sem, ha azt, hogy egy órája. Néha, míg vártam, hogy a csiga felhúzza a kosarakat, lebámultam a hajó fenekébe. Két sor fereszt láttam ott tele hallal. Úgy gyűlöltam azt a sok élettelen halat, a mint ott heverték tehetetlenül, nagy tömegben s megtöltötték nehéz, nyers szagukkal a levegőt.

Végre megpihenhetünk. A hajó fedélzetén hevertem le egy csomó kötéltre. De akárhogy helyeztem le el a lábam, a kezem, sehogy se volt jó. Csak hánykolódtam, mert annyira fáradtam voltam, hogy pihenni se tudtam. Az ingem csupa víz volt az izzadságtól s hozzám tapadt. Én meg csak fáztam a ködben, az éjszakában. És nem lehetett aludnom. Nem lehetett hazamennem. Kiszáradt a torkom a

dühtől, a tehetetlenségtől. Nem törődtem már semmivel, senkivel. Csak magamtól szégyeltem magamat. Úgy éreztem, hogy megvertek s gyáván türtem. Hogy kérdeztek és hazudtam.

— Ej, — gondoltam, — szégyeltem én ezt a munkát már akkor, mikor hozzáfogtunk. Hisz az éjszakának és a ködnek is azért örültem, hogy beléjük takarózhassam.

Azután folytattuk a rakodást. Azt hittem, sohse lesz vége. Vége lett mégis s kezdtük osztályozni a halakat. Elmagyarázták, melyik a scholle, melyik a makrella s a többi s hogy minden ládában egyforma fajtajú és nagyságú halnak kell lennie. Mindegyik napszámoknak volt válogatója. Egy fanyélre kovacsolt vas-horok. Nagyszerűen tudtak vele bánni. Beleakasztották a horgot egy-egy hal kopolyájába s a másik pillanatban már a megfelelő ládában volt a hal. Oda se néztek jóformán. Se a halra, se a ládára. S mégis egyszer el nem vétették. Nekem nem volt válogatóm.

— Holnapra vegyél — rendelte a felügyelő, avval egyelőre rendben volt a dolog. Válogató helyett a kezemet használtam. Most még jobban kellett görnyedeznem. Néha szinte vártam, hogy eltörök a hátam. A rengeteg nyálkás, pikkelyes, nyers haltest pedig egészen elválasztotta a tenyeremet. Apróra tört jég közszül szedtem ki a halat s mégse fázott a kezem. Csak égett rettenetesen. Az ujjaim pedig görsörsre gémberedtek a sok hajlogtatástól. Ha valaki csak egy kicsit erősebben megszorította volna a kezem, kiserkent volna belőle a vér.

Egyik láda telt meg a másik után s mindig számítottam, vajjon mennyi van még?

Lehetett ezerötven ládával, mire készen letünk. Rettenetes csüggedés vett rajtam erőt.

— Hogy fogom ezt birni holnap? — gondoltam.

— Pedig kell! Kell, mert éhen nem halhatok.

Szorosan egymáshoz simulva heverték a hallal telt tetejelen ládákat. Néztam a halakat.

— Utálatos, nyomorult dögök! járt az eszemben. De az elszégyeltem magam:

— Ej, hát tehetnek ők róla? — s az volt a legrosszabb, hogy nem tudtam, mire haragudjak?

Még nem voltunk egészen készen. Még két kosár rák került ki a hajó fenekéből.

Jég közt hozta két munkás a humárokat és tengeri pókokat. Szegényeknek a kín szírványos habot verejtékelt a szájuk köré. S legrettenesebbnek azt éreztem, hogy némán, hangtalanul szenvedtek. Csak a lábukat, ollójukat és bajuszukat mozgatták tehetetlen vergődésükben. Összefacsarodott a szívem s szerettem volna sírni. A munkások pedig nem törődtek se a rákokkal, se velem. Egykedvűen beszélgettek, tettek-vettek. S megint éreztem, hogy én vagyok a gyengébb s szerettem volna őket szeges korbáccsal verni, kizozni. Egy egész világot éreztem tátongani közöttük és köztem.

A ládák végén két óriási tok hevert. Mindkettő meg volt három lépésnyi. Eltek. Mikor, ki hozta oda, nem láttam. Csak ott-voltak s fuldokoltak.

— Jobb volna ha megölnék őket, minthogy itt kizozzák... — gondoltam.

Az egyik munkás nagy kalapácsot vett a kezébe. Széles, magas, vállas ember volt, de inkább petyhüdt, mint izmos. Kabát nem volt rajta, csak egy piszkos, izadt ing. Az is gombolatlan s láttam alatta szőrös, gubbanozos mellét s lomha vörös nyakát. Feje is nagy, húsos fej volt, de a szeme, füle, szája minden kicsi volt rajta s csak zsírosabb, teltebbé tett széles, pufók arcát. Vigyorgott, azt hiszem, ez volt a rendes kifejezés az arcán s rövid, ritka piros szőke haja s áttetsző rózsaszínű bőre csak még ellenszenvesebbé tették. Arca után ítélve teljesen műveletlen, az ösztön embere lehetett, falánk, iszákos, gonosz és kegyetlen.

A kalapácsnak hengeres ütője lehetett akkora, mint egy embernek a feje s bőven meg volt vasalva a bronzcsal és pántokkal.

— Na most! — mondta a vörös jókedvűen.

Még jobban elvigyorodott s oda állt a két tok mellé. Fejtől. Pár pillanattal élvezettel nézte őket, azután mindkét kezével fogva a kalapács hosszú nyelének a végét, a feje fölé emelte azt s a következő pillanatban teljes erővel fűbe vágta az egyik tokot.

A rettenetes ütésre a hal hirtelen rándulásal egy méternyi magassra vetette magát, azután visszahullott a köré s tehetetlenül vergődött pár pillanattal.

— Mi az, pajtáskám? — vigyorgott a vörös. — Nem tetszik? Vagy még több is kell? — Megint felemelte a kalapácsot s megint levágott vele. Most már alig pár centiméternyire vetette magát fel a hal. A vörös megint röhögött s még egyszer a fejére vágott. Most már meg se mozdult a tok. A vörös pedig kést fogott s beleszúrta a farka végébe, hogy kifolyhasson a vére.

Iszonyodva néztem a holtra kintzett szegény óriás halat. Úgy feküdt őt a kővön, a vértocában, mintha vérpadon hevert volna. A vörös észrevette irtozatomat s gonoszul megviláglant a szeme. Kezembe nyomta a kalapácsot:

— Nesze na, evvel meg végezz te! — s kegyetlenül, röhögve mutatott a másik halra.

Borzadva fogtam két kézre a kalapácsot. Vissza nem adhattam.

— Hiszen halálra gúnyolnának — villant meg az eszemben. Ütnöm kellett. S ütöttem. Teljes erővel, hogy annál kevesebbet szenvedjen a szegény állat. Lezuhant a nehéz kalapács s a következő pillanatban éreztem a nyelén keresztül a hal hirtelen rándulását. Átnyilalt minden tagomon. Rettenetes szánalmat és tehetetlenséget éreztem. Rázott a hideg, fáztam.

A vörös pedig csak állott ott s vigyorgott.

— Nagyobbát! Nem tudsz? Ez meg se kutytyant neki.

Borzasztó düh támadt bennem. Magam iránt. Mái se értem, hogy keletkezhetett bennem az a hirtelen kedélyváltozás.

— Gyáva vagyok én? — Gondoltam. Hisz akkor elpusztultok! Lám, a vörös meg a többi még mulat rajta. Ők az erősek. Mert ők a keményszívűek. Övéké az élet. Mert ők tudnak ütni...

Egyre jobban feltámadt bennem a dacz.

— Szenevedek én is... Szenvedjen más is! Mit törődöm vele? Erős akarok lenni! Aczélos, kemény szívű!

Felemeltem a kalapácsot s dühösen, kegyetlenül vágtam le vele a tokra. Csak úgy zuhant kemény, csontos fejére a nehéz, vasalt fa.

— Ez már jobb volt! — nevetett a vörös. — Úgy látom, még viheted valamire.

Még egyszer fejbe vágtam a tokot s a farkába szúrtam a késemet. Akkorra elmúlt belőlem a dacz s megint szenvedtem a szánalmam, a kétségbeesés miatt.

— Sose lesz bennem annyi keménység, — gondoltam, — a mennyi az élethez kell. — Csüggedtem, tehetetlenül néztem a halat. Mozdatlanul, élettelenül hevert a kővön. Összterüen rátettem az egyik lábamat. A tok az érintésre megvonaglott. Csak egy reflex vonaglás volt. De nekem az akkor nem jutott eszembe. A váratlan mozdulatra megdermedve kaptam el a lábamat.

— Gyáva vagyok mégis — gondoltam. — Pedig csak azért is! Akarom: kell! — s ráléptem megint azzal a gondolattal, hogy akár-hogy összeránduljon is a hal, meg se rezdülök.

De most meg se mozcizant.

Kezdetl reggeltem. Epen csakhogy derengett egy kicsit a nagy ködben s nagyon eltek a villamos lámpák továbbra is. Árnyékok gyánát mozogtak a félhomályban. Lassan-lassan gyülekeztek a kereskedők s kezdődött az árverelés.

Elkeseredetten néztem a kereskedőket.

— Néktek jó — gondoltam. — Ti kizudátok magatokat s jó meleg kabátban vagytok. Én pedig virrasztottam, fáztam, kiulodtam egész éjszaka!

S még idegénybelleknek éreztem őket, mint a milyenek voltak, egyszerűen azért, mert ők nappal éltek, éjjel aludtak, én pedig éjjeli emberré lettem. S mintha az éjszakával együtt egy egész más világba költöztem volna.

— Minden az övéké — győtrődtem. A napfény, a gazdagság, az asszonyok. Az enyém pedig a keserves, nehéz, hideg éjszaka és a kód...

— Vajjon meddig tart ez? — gondoltam s nem tudtam rá felelni.

Következő éjszaka valamivel könnyebben ment a munka. Eleinte ugyan még meredtebb voltam, de azután kiengedtek a tagjaim. Szinte meglepődtem, mikor készen voltunk.

— Már? — csudálkoztam magamban, pedig még tovább kellett dolgoznom, mint előtte való nap. S azután csak egy gondolatom volt. Ot úgy tokunk volt.

— En ugyan meg nem ölöm egyiket se! — Tettem fel magamban. S igyekeztem félre húzódni. Megint a vörös állott neki a kalapács-csal. Leritt az árészáról az állatias öröm, hogy üthet, gyilkolhat. Én eleinte megint mondhatatlan szánalmat éreztem, de lassan-lassan újra erőt vettem rajtam a dacz, a «csak azért is»!

Már két tokkal végzett a vörös. Összeszorítottam a fogam s elébe állottam.

— Add ide, had üssek én is — kértem tőle a kalapácsot.

— Eredj! — vetette dühösen. — Nem járték ez! Azzal ügyet se vetve rám, felemelte a kalapácsot s leütött a harmadik tokra is. Mikor végzett vele, megint kértem:

— Add ide na! Hadd tanulom meg én is! — Mit akarsz te itt? — kiáltotta dühösen.

Pár pillanattal nézett rám, ellenségesen, gonoszul, azután megvetően elem lökte a kalapácsot.

— Üssed hát, na! Csak azért el ne pityeredj!

Én pedig számba se vettem a sértést. Csak fogtam a kalapácsot s ütöttem elszántan, dühösen, szinte élvezettel. Mikor megöltem az utolsó két tokot is, szinte sajnáltam, hogy nincs még legalább vagy egy tucat.

— Mégis megkeményedik a szívem! Mégis! — ujjongtam.

Másnap már kora délután elindultam a kikötőbe. Az egyik kis parti kocsmából valaki utánam kiáltott.

— Te! Hova mész még ilyen korán, te! A vörös volt.

— Gyere be, igyál egy kis viskyt — vigyorgott. Bementem. Pedig utáltam a vöröset. De valami húzott meg. Rendeltem én is viskyt szóddal s beszélgettünk. A vörös egy kicsit ittas volt. Köröskörül véres volt a szeme karikája s a bőre, ha lehetett, még áttetszőbb, rózsaszínűbb volt, mint rendesen. Szemének a fénye egészen megtört. Csupa kegyetlenség, gonosz-ság, vigyorgás volt az arca.

— Te, — mondta, — szeretsz te pofozkodni?

— Nem szoktam...

— Én ma is pofonvágtam valakit — mondta s elröhögte magát.

— Ha tudnád, milyen egyszerű volt! — magyarázta. — Jöttem a Fuhlentwien s szembe jött velem egy tizenkétéves fiú. Senki más. Csak ő. Űri fiú volt. Gyanútlanul, gondtalanul jött. Én pedig csak néztem fél szemmel s mikor mellém ért, puff, pofon vágtam, hogy csak úgy porzott! Te, ha láttad volna! Hogy szorult egy pillanatra öklöbe a keze! Hogy villogott a szemében a düh. Mert nem sirt! A legtöbb sir. Én tudom, mert már sokat pofon vágtam. Majd mind bög. De ez nem bögött, csak bámult rám értetlenül, könny gyűlt a szemébe tehetetlenségében s alig bírt magával. Te! Ha az egyszer tehetné, biztosan megölné!

S vigyorgott részegen, kárörvendően.

— De hát mért vágtd pofon? — Kérdeztem s háborgott a lelkem.

— Csak úgy! Élvezetből! — röhögött.

Mondhatatlan gyűlölséget éreztem iránta. Szerettem volna arcuzt verni az öklömmel.

— Tudsz te írni, olvasni? — kérdeztem.

— Hogyne tudnék! Azt hiszed, csak te tudsz? — felelte megsértődve. De én nem törődtem vele.

— Mit szoktál olvasni?

— Mit? Hát a mi érdekes. A Nick Carter.

A miben rablás van, meg gyilkosság. A többi unalmas...

Kis ideig hallgattunk mind a kettőn. Azután a vörös kezdte:

— Te, hanem egyszerű egy legény lehet az a Nick Carter! — mondta.

Nem feleltem.

— Azért én mégis kifognék rajta. Csak velem lenne egyszerű dolga! — szötte tovább a gondolatait. De nekem más járt az eszemben.

— Tudnál te gyilkolni? — kérdeztem.

Egy pillanattal elcsodálkozott. Azután őszintén felelt.

— Hogyne tudnék! Ujjé!

— Szeretnél?

— Ha rákerülne a sor...

— De az ember nem annyi ám, mint egy tok!

— Mért? A tok még szívósabb. Annak kemény a koponyája, hát nagyobb ütés kell neki, magyarázta. De mért kérdezel te ilyet?

— Csak úgy kérdeztem...

Fürkészve, gyanakodva nézett rám.

— Tán te nem tudnál ölteni? — kérdezte.

— Nem tudom... Lehet... feleltem s igazán nem voltam tisztában magammal.

— Dehogyan is nem tudnál! Tudnál te is, épen úgy mint más! Láttam én, hogy villogott a szemed, mikor levágtál a tokra. De milyen dühös voltál!

Ereztem, hogy igaz van a vörösnek. Éreztem, hogy az utolsó két éjszaka egészen fel-dulta a lelkemet. A vörös pedig csak ült velem szemben, s vigyorgott szemtelenül, buta gonosszággal. Kezdet bennem megint feltámadni a dacz, az elszántság, a kegyetlenség.

Gyűlölködve, utálattal néztem a vörösre.

— Igen, most tudnék gyilkolni! — gondoltam.

— Most meg tudnám ölteni ezt a vörös majmot! Csak a kalapács lenne itt s ne látná senki...

Megmagyarázhatatlan nyugtalanság vett rajtam erőt. Izgadni kezdtem. Összeszorult a szívem.

— Csak legalább egy tokot ölhetnék meg! De most rögtön! — járt az eszemben.

Hogy kitölthetném valakin az elkeseredésemet!

Fizettünk s mentünk megint dolgozni egész éjszaka. Egyre izgatottabb lettem. Folyton csak a vöröset néztem.

— Milyen utálatos! — járt az eszemben. Milyen undok! Hogy röhög! Hej, ha megölhetném! De úgy, hogy előbb megkizozná az ember!

Alig vártam a reggelt. Ingerültem, kegyetlenül álltam a tokok elé s örültem, hogy üthettem őket. A kést is markolatig döftem beléjük. A meddig csak ment.

Mikor kitöltöttem a dühömet, rettenetes félelem vett rajtam erőt. Öntudatra jutottam.

— De hát mi ez? — tépelődtem. — Örülök én a mások szenvedésének? Hát kihalt belőlem minden jobb érzés? Hát annyit tett három éjszaka? Hisz itt még gyilkos leszek belőlem! Ezek közt az emberek közt... Mi van én velem?

Egyszerre tisztában voltam, milyen veszedelem vár rám ebben a durva környezetben. Egész nap küzdöttem magammal. S eljött az este. — Mégis muszáj dolgoznom, — gondoltam. — Enni csak kell! — Be akartam állni megint a munkába. Es akkor láttam jönni a vöröset. Egy kicsit késve jött. Mikor láttam, egyszerre eszembe jutott minden. A gyerek, a kit felpofozott, az állati öröm az arcán, mikor üthette a halakat. De ő nem sejtett semmit. Csak vigyorgott bután, állatiasan. Utálatos volt, undok volt. Olyan volt, mint egy rózsaszínű puhány. Le ne tudtam venni róla a szemem. Szerettem volna rárohanni.

— Ha agyonüthetném! Ha megkizozhatnám! — járt az eszemben. S úgy éreztem, hogy meg kell ölnöm. Kíméletlenül, kegyetlenül.

SZILISZTRIAI TATÁROK.

MEDZSIDI SABIA TÖRÖK ERŐD ROMJAI.

SZILISZTRIA.

— A román-bulgár konfliktus. —

A nagy keleti bonyodalmat már kezdettől fogva árnyékként kíséri a román-bulgár konfliktus, a határkiigazítási per, a mely egy időben csaknem újabb válságok elé állította a nemzetközi helyzetet. A politikai és gazdasági egyensúlyt látják megbolygatva a románok azáltal, ha Bulgária olyan hatalmas erővel tör előre a Balkánon, a milyenre kilátás van, ennél fogva ha már földrajzi okok miatt nem osztozkodhatnak Macedóniában, a melynek délnyugati szögletében tekintélyes számú kucolák él, legalább a Dunánál akarják a bulgárokat beljebb szorítani a Balkánon.

Erre a rendezésre már régen várnak a tulajdonképpen ezért a rendezésért keletkezett annak idején az egész macedo-román akezió.

Akkor a Szilisztria-Rusesuk és Sumla-Várna közötti négyeszetet értették, ma megelégednének kevesebbel, de Szilisztriát okvetlenül meg akarják szerezni. Hiszen csak egy-két kilométer már be van kanyarítva román Dobrudzsába.

A románok jól számítanak, nekik Szilisztria és környéke valóban becsesebb minden kucolák gyarmatánál. Fontos hadászati és gazdasági gócpont, az is volt mindig attól a pillanattól kezdve, hogy a Balkán bevonult a történelembe. Már a rómaiak alatt, Durostorum néven Moesia inferior-nak volt erőssége. Ptolemaeus szerint a Legió I. Italica-nak főhadiszállása, a melyet később a Legio XI. Claudia váltott fel. Egyébként falai között született

Aëtius, a híres hadvezér. Azóta számos metamorphozison ment keresztül, míg Szilisztria lett. A bizánciak alatt Durostolus, később Dristra, a bulgárok alatt Drster, míg a törökök Szilisztriává gyúrták át. A bulgárok alatt különös becsé volt s ez uralom alatt próbálták ki a magyar fegyverek is élüket Szilisztriánál. Több mint ezer esztendeje, hogy Simeon császár verkedett ott a magyarokkal, a kik aztán is többször megvívták a várost. A magyar-bulgár hadaknak Bizancz ellen való támadása alatt ismét szerepel a város. Nikephorus császár az orosz Szojatoszlávot hívta segítségül a szorongatások ellen, az orosz fejedelem erre ideiglenesen rátette kezét Szilisztriára. Annnyira kedve szerint volt a város, hogy két év múlva már magának hódította meg, kemény harc után tudta csak Tzimiszer az orosz inváziót kiadni. Ekkor Bulgária bizánczi tartomány lett, ez alatt pedig Szilisztria metropoliai székhely. Még a XVII-ik században is egy fanariota metropolita rezideált ott s öt püspök volt alárendelve. A török-bulgár villongások kezdetén még egyszer megjelennek Szilisztriánál a magyar hadak, a melyeknek segítségével Mirsa román fejedelem okkupálja. Később teljesen a törökök kezébe került.

Az orosz-török háborúskodásban is mindig szerepe volt Szilisztriának. Ekkor kezdték egyébként védőműveit is nagyobb arányokban fejleszteni. 1773-tól kezdve úgyszólván szakadatlan orosz támadásoknak volt kitéve.

Már a határrendezésnél beleszóltak Szilisztria sorsába a románok is. Mindenképen Rumániába akarták kebelezni. Egyik erődjét, az

Arabtábiát már el is foglalták, az oroszoknak kellett őket onnan elűzniök. A berlini kongresszus végleg Bulgáriának juttatta.

Török, bulgár, tatár, román, örmény, görög, spanyol és cigány lakossággal vette át a bulgár közigazgatás, ez a keverék keleti jellege megmaradt mind máig, legfeljebb még kevés albán elem is került a kaleidoszkopba. Azok közé a bulgár városok közé tartozik, a melyeknek máig is inkább török, mint bulgár jellege van. A lakosságnak csaknem több, mint a fele mohamedán. Moséjaik száma is csak egyvel csapant meg, a mióta a bulgárok kezébe került.

A városnak egyik nevezetessége a tatár negyed. Krimi települők, a kik az orosz invázió elől menekültek egy-két dunai városba. Szilisztriában 100 házból áll a tatár mahalla és körülbelül 800 lelket számlál. Elevebb, mozgékonyabb a töröknél, kissé hangosabb is, erős munkabírást, szorgalmat, intelligenciáját roppant megbecsülik azon a vidéken.

Szilisztria nagy forgalmu kereskedelmi hely. Gazdag, termékeny vidék fekszik mögötte, a melynek export-állomása ez a kikötő-hely. A termés betakarítása után ezerszámra vonulnak fel a szekerek megrakodva gabonával, főzellekkel, a nagyszámú hajóállomás alig képes a forgalmat lebonyolítani. Ott lobog köztük a magyar zászló is, magyar matrózok magyar szava erősen beleszendül a keleti nyelvkonglomeratum zajába. A mi érdekességünk nem csekély s nem lehet kis gondunk nekünk sem, hogy mi lesz a sorsa Szilisztriának, a mely, mint már nem egyszer, ismét a világesemények középpontjába jutott.

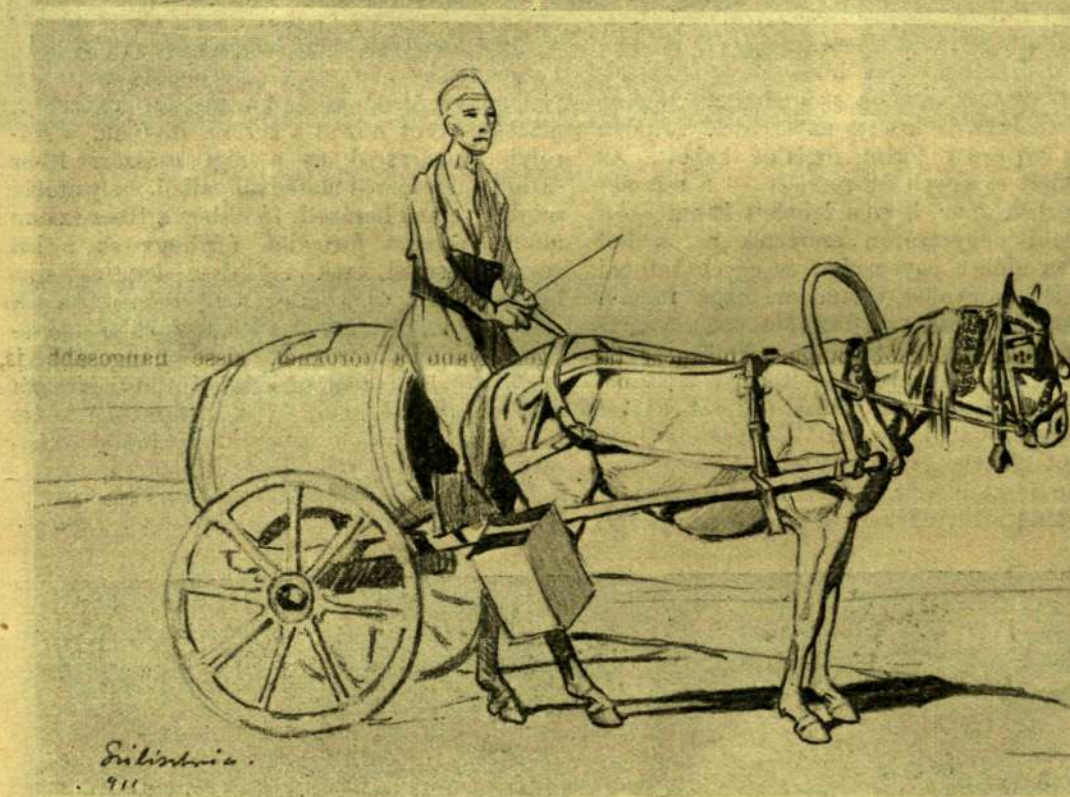
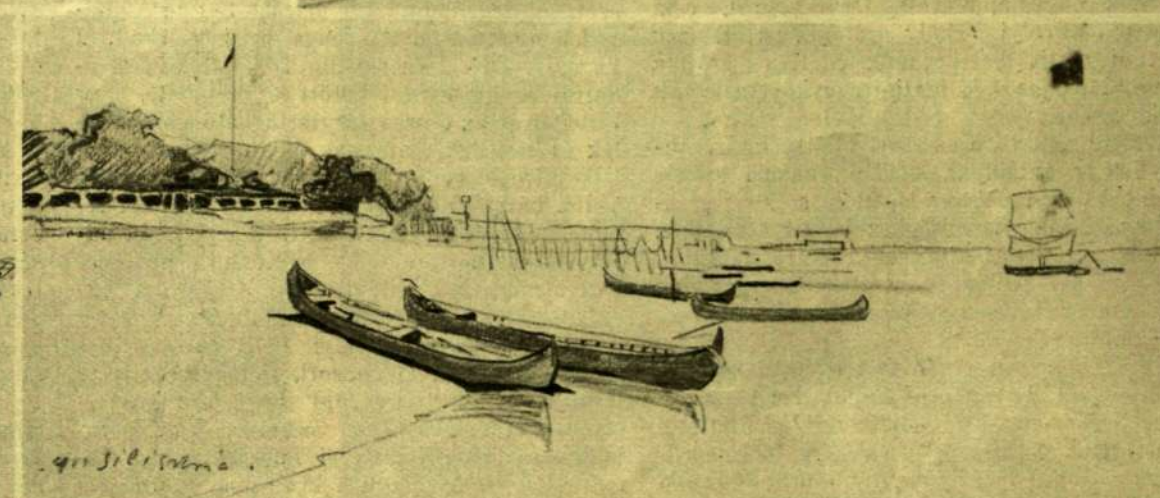
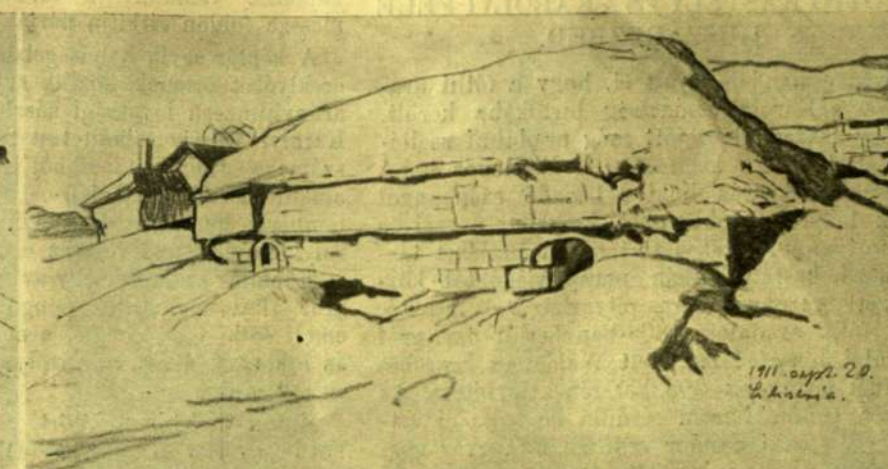
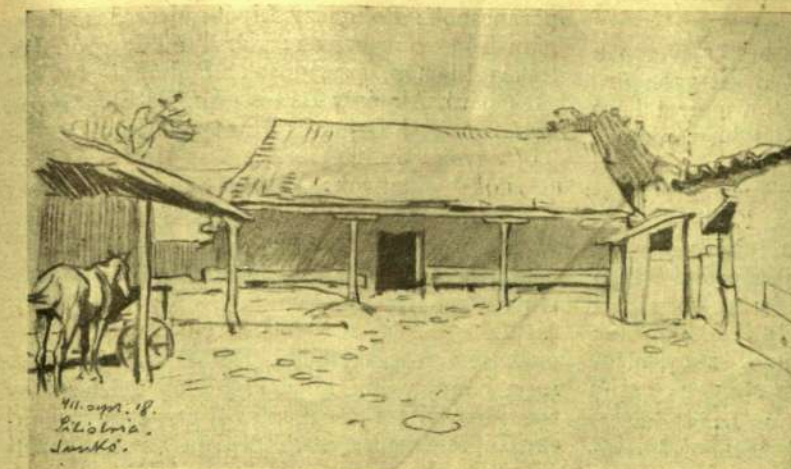
Szegh Desső.

SZILISZTRIA LÁTKÉPE.

BAZÁRRÉSZLET SZILISZTRIÁBAN.

1. Szilisztriai hán (vendéglő) udvara. — 2. Részlet a város lerombolt erődítményeiből. — 3. A Bajrakli-dsámi. — 4. A Dunapart Szilisztriánál. — 5. Szakadzsi (vizárus). — 6. Balikdzsi (halárus). — 7. Szilisztriai utcázásrészlet. — 8. A jószágot éjjel kihajtják az utcára.

SZILISZTRIA, MELYNÉK BIRTOKÁÉRT A ROMÁNOK ÉS BOLGÁROK ANNYIT VITATKOZTAK. — Jósikó Béla rajza.

A FÓTHI KASTÉLY ÉS A KÁROLYI-FÉLE HUSZÁREZRED.

Száz esztendeje múlt el, hogy a főthi uradalom a Károlyi-nemzetség birtokába került. Egy századdal ezelőtt még uradalmi zsellérek által lakott kis falu volt Főth község. A mostani négyszáz holdra terjedő szép angol park helyén futóhomokot kergetett a szél és a most annyi értékes történelmi emléket tartalmazó kastély telkén parasztviskóktól környezett szerény udvaros pitvarház volt látható.

A főthi uradalom 1808-ban került öz. gróf Károlyi Józsefnek született Waldstein Erzsébet grófnő birtokába 903,000 rénes forintért. Az özvegy grófné három serdülő fia volt: id. István gróf, a ki Sándor grófnak, a magyar gazdák vezérének apja volt, György gróf, a ki nagypapja Károlyi Mihály grófnak, az ellenzék mostani agilis harcsojának és Lajos gróf, a ki néhai Állás gróf berlini nagykövetnek volt az édesapja.

A főthi uradalom az első szülöttnek, Istvánnak lett a tulajdona, a ki az akkori szokás szerint katonai pályára lépett és a 20-as években a párisi nagykövetséghez került attasénak, honnan a roppant kiterjedésű Károlyi-birtoknak 1827-ben történt megosztásakor apja végrendelete értelmében hazajött gazdálkodni és birtokait rendbe hozta.

A XVIII. század végén épített főthi kastélyt 1836-ban id. István gróf Pollák Frigyes, a Nemzeti Múzeum híres építésze átépíttette és egyúttal parkírozta a kastély környékét. A jóni oszlopos kastélyban több mint 30 szoba van, és a kastélyt fejedelmi módon rendezte be a művészpártoló főúr. Valóságos látványosság a képtár, a mely több kiváló külföldi művész festménye mellett Markó Károly nagy-hírű tájképfestőnkétől és ennek legkiválóbb tanítványától, Ligeti Antaltól tartalmaz nagy-számú elsőrangú alkotásokat. Ligeti Antal részére a műpártoló gróf a főthi-parkban külön műtermet építtetett, majd lehetővé tette, hogy költségén 1855-ben beutazza a Szentföldet és Keletet. Gyönyörű vázlatokkal tért vissza erről a tanulmányútról, a melyeket aztán Főthon kidolgozott. Itt van továbbá Than Mórnak egyik igen érdekes festménye, a mely Görgey Arthur tábornokot és katonai kíséretét ábrázolja.

Igen értékes a kastély könyvtára, a mely húszezer-nél több művet tartalmaz. Nagy műizlésre valló gonddal van berendezve a házi

kápolna, valamint a márványebéldő, mely messze földön ritkítja párját.

A képtár egyik helyiségében becses történelmi ereklyéket őriznek, köztük azt a két gyönyörű aranyhimzésű lovassági zászlót, a melyet báró Károlyi Mihály csináltatott saját huszárezrede számára 1669-ben. Ebből a huszárezredből alakult később a mai 6-os, úgynevezett Württembergi huszárezred, melynek 1734-ben Károlyi Sándor gróf volt az első tulajdonosa.

Műemlék számba megy az id. Károlyi István gróf által egy millió pengő forint költséggel emelt főthi templom is, a mely Ibl Miklósnak az alkotása, alatta a Károlyiak díszes családi sírboltjaival.

Midőn 1848-ban kitört a szabadságharc, Főth gavalér ura ezüstjének legnagyobb részét, mintegy húsz régi mázsát tett le a honvédelem oltárára. Ő maga is két fiával, a 22 éves Edével és az alig 16 esztendő Sándorral együtt kardot kötött és elrendelte, hogy birtokairól az összes fegyverfogható gazdatisztek és cselédek csapjanak fel honvédeknek. Felkelésülve e nemes példától, ekkor mondotta tollba báró Wesselenyi Miklós, — a zsidói remete, a ki akkor megvakultva már kiszabadult a kufsteini börtönből, — a Kossuth hírlapjában megjelent „Nyílt levél gróf Károlyi Istvánhoz” című ösztinte hódolatát. A levél megjelenése után Károlyi 1848 október havában felállított, kiruházott, fölfegyverezett és lovakkal ellátott egy 800 főből álló huszárezredet, a mely a 16-os számot kapta és tulajdonosa nevére Károlyi huszárezrednek keresztelték el. A toborzás kizárólag Pestmegye területén történt, ősi szokás szerint muzikaszó mellett. A zenét Pestvármegye kommenziós tábori zenekara, a híres Beló Laczi albertirai primás bandája szolgáltatta, a ki azután a táborba is kísérte az ezredet. Minden legény 30 ezüst forint foglaltot kapott. Az egyenruhát és egyéb felszerelést — a mit akkor részben már készen lehetett kapni — a debreczeni nagyvásáron szerezték be, a hol ebben az időben egyenruhát és egyéb katonai felszerelési tárgyakat, állandóan nagy tömegben árultak; a hiányzó dolgokat pedig a honvédelmi kormány pótolta. A mely huszárnak a derékegyházi vagy más Károlyi-ménésből nem jutott ló, az száz ezüst forintot kapott lóvásárlás céljából. Az ezred kiképzése öt havi időt vett igénybe és az 1849. évi tavaszi hadjáratban részt is vett. A tisztikarnak az ezred megalakulásakor, egykorú feljegyzések szerint,

a következők voltak első tagjai: ezredes és parancsnok: Rohonczy Lipót; alezredes: Salamon Tódor; őrnagyok: Károlyi Ede gróf, Pálkás Elemér; századosok: Podmaniczky Frigyes báró, Almásy Dénes gróf, Bethlen József gróf, Darányi Lajos és Haraszty György; főhadnagysok: Széll Ferencz, Kiss Miklós és Kun László; hadnagysok: Károlyi Sándor gróf, Vasváry Ferencz, Molnár Elek, Szappanos Sándor és Gyenes Barnabás.

Május végén ez a huszárezred gróf Leiningen tábornok harmadik számú hadtestéhez került és dicsőségesen résztvett a komáromi és Ács melletti véres csatákban. Különösen gróf Károlyi Sándor tűnt ki, a ki jó lovas letére parancsoltatni minőségben volt beosztva Rohonczy Lipót ezredes mellé és nem egyszer került golyózáporba a nyargonczai szolgálat közben. Az ezred Görgey Arthur seregével Világosnál szintén kapitulált és egyik zászlója, melyet maga Károlyi Györgyné sajátkezüleg himezett, az oroszok kezébe került.

A magyar huszárezredek emez elit csapatának tisztikarára igen szomorú sors várt. Haynau, a bresciai hiéna, nagyon haragudott a vitéz ezredre, mely 800 fővel szaporította a honvédséget. Az ezred tisztjeit, a kik nem menekültek el idejekorán, elfogatta és miután közlegényekké lefokozta, nem a német vagy cseh ezredek gyalogságához, hanem a sorkatonaság által lenézett fúrvézerekhez osztotta be őket. Így került az ország első gavalérja, a nemrég elhunyt, Podmaniczky Frigyes báró is, a ki később szintén a Károlyi ezredben mint százados szolgált, közlegénynek a laibachi 1. számú szekeres ezredhez, a hol felebbvalói többször a kocsitengelyek kenőcsözésére rendelték ki. Podmaniczky báró zúgolódás nélkül végezte a lealázó munkát, de előbb mindig vadonatúj glacié-kesztyűt húzott a kezére. Haynau, a Károlyi huszárezred és a régi császári 16-os számú huszárezred maradványaiból, mely utóbbi szintén velünk harezolt, 1850-ben a 10-es számú ulánus ezredet formálta, úgyhogy ez a két egyesült ezred csak 1873-ban kapta vissza huszárszerűségét és jelenleg a 16-os huszárezred, Marburgban állomásozik és leginkább debreczeni fiúktól áll.

A főthi uradalom ez időszerinti tulajdonosa gróf Károlyi László, ki a nemzetségi közös ügyek kormányzója és mint kitűnő és takarékos gazda ismeretes nagykiterjedésű, mintaszerűen vezetett számos uradalmában.

Markó Miklós.

Gróf Ráday Pál.

Báró Podmaniczky Frigyes.

Rohonczy Lipót.

Gróf Almásy Dénes.

Gróf Bethlen József.

AZ 1849-IKI KÁROLYI-HUSZÁREZRED TISZTJEL. — LOTZ KÁROLYI FESTMÉNYE A FÓTHI KASTÉLYBAN.

NÉHAI GRÓF KÁROLYI SÁNDOR SZOBÁJA.

FOGADÓ-SZALON.

PARKRÉSZLET A TÓVAL.

A KÁROLYI GRÓFOK FÓTHI KASTÉLYÁBÓL. — Goulet István félvétel.

A KONSTANTINÁPOLYI ROVÁSÍRÁSOS
MAGYAR NYELVEMLÉK 1515-BŐL.

A múlt hónap derekán *Babinger* Ferencz wüzburgi tudós egy régi felírat 1555 táján készült másolatának fényképet küldött el hozzám a Magyar Nemzeti Múzeumba, a titkoltársnak tetsző szöveg pontos megfejtése végett. Nagy meglepetésemből felfedve, azonnal tisztában voltam azzal, hogy olyan művelődéstörténeti kincsesek lettünk gazdagabbak, mely a magyar írástörténet szempontjából az Árpád-kori latin oklevelekben elsősorba talált magyar szavak, az 1055-iki tihanyi latin alapítóléle magyar mondattörödekéi és az 1205–1210 közt írott Halotti Beszéd mellé sorakozik. Napvilágra került egy háromsoros rovásírásos magyar nyelvműk, melynek szövege azzal a kijelentéssel kezdődik, hogy 1515-ben, tehát a mohácsi vész előtt írták!

A derek major tudós az augsburgi Fugger-levéltár egyik kézirati kötetében, Dernschwam János 1553–1555-ik évi törökországi utazásának naplóiban bukkant rá. Dernschwam a gazdag Fugger-család képviselteként Magyarországon lakott s 1520 és 1530 közt egész kötetre való másolatot készített az utazásaiba látott magyarországi és erdélyi latin feliratok kövekről. Midőn I. Ferdinánd követét, Busbecq-et 1553–1555-ben Konstantinápolyba és Kis-Ázsiába elkíserte, útközben szintén lemásolt néhány feliratot. E feliratok közül az egyik most, midőn Babinger Ferencz a másolatokat tartalmazó naplókát kiadásra előkészíti, egészen váratlanul magyarnak bizonyult. A rendelkezésünkre álló fénykép alapján a feliratot itt bemutatjuk s vele együtt közöljük Dernschwam ama latin jegyzetét is, a melyben beszámol a felírat felfedezésének és lemásolásának körülményeiről. A jegyzet magyarul fordítva így hangzik: «Konstantinápolyban egy nyilvános szálláson, mely alapítójáról, Ali basáról van elnevezve, a hol a királyi követ urak (t. i. Busbecq-ék) hosszabb ideig elszállásolva voltak, az istálló külső részén a falon, a föld színéhez közel egy hosszúkás fehér követ találtunk, a melybe a következő három sor írás volt bevésve olvasható, de senkitől sem ismert ettükkel; ezen a helyen régebben keresztény egyház állott, de Ali basa földig lerombolta. Romjaiból építette aztán szemben a nevéről nevezett máksí, török, templomot a föntebb említett szállással egyetemben.» A rováírás sorai alá írott rövid jegyzetben pedig utal arra, hogy ilyenféle írás betűsorai található Olahus Magnus góth krónikájában.

Babinger Ferencz az itt bemutatott fényképi

másolatot további megfejtés végett elküldötte Kopenhágába *Thomsen* Vilmos egyetemi tanárnak, a középzásiai ó-török feliratok genialis megfejtőjének. A világhírű orientálistának, aki tud magyarul is, 1909-ben egy „Rovás és rovásírás” című kötetemet ajánlottam. A mi ősi írásunk mibenlételét ismerő tudós így csakhamar tisztába jött azzal, hogy a szerencsés kezű bajor felfedezőnek 1515-iki magyar nyelvű rovásírásos emlékek van dolga. Fölmertem, hogy ezt a rovtót szöveget nem jobbról balra, hanem kivételesen és a rovás természetétől elütően, balról jobbra kell olvasni. Az évszám és a könnyebben olvasható szavak kibetűzése után *Thomsen* a felirat fényképét hozzám irányította. Nekem jutott aztán az a terhes feladat, hogy *Dernschwam* néhány jelentékeny és több jelentéktelen másolási hibáját felismerjem és helyreigazítsam. Így jött létre az a második rekonstruált szöveg, melyet összehasonlítás és ellenőrzés céljából *Dernschwam* eredetije alatt elhelyezve, szintén nyilvánosságra hozunk.

Az ekként megfejtett ódon szöveg egész terjedelmében így hangzik:

Ezer-öcsádz. tizenöt. esztendőben irták. eszt. László. király. őt. kevelét. vártattak. el(itt). — Bilaji. Berlabás. kétő. esztendejük. ít. vult. nem. tön. császár. — Keleji. Szekel. Tamás. irta. ennet. Szél(im tör)ök. császár. üt(ött). bé. eszt. lóval.

Béla Barnabás szőrémi bán itt említett törökországi követsége és két évi fogsága ismeretes a magyar történelemben. Keteji (vagy a mi még valószínűbb, Kedeji, Kedei) Székely Tamás személyét eddig nem ismertük; de neve elárulja eredélyi származását és székely nemzetiségét. Így értjük meg, hogy a konstantinápolyi követségi szállón a legkegyetlenebb török szultán idejében a fogratartott magyarok közt akadhatott, a ki a székely rovás betűit használta fel ilyen titkos tartalmú üzenet készítésére.

A gyér történeti tartalomnál a nyelvtörténeti érték sem lehet jelentéktelenebb. Hiszen abból a korból való, midőn már köztudásunk keletkeznek magyar nyelvű írott szövegek. És e parányi nyelvmemlék jelentősége mégis megmérhetetlen, ha azt vesszük tekintetbe, hogy azt a ruma-módra rovtott ősrégi írást teszi föltétlen hitélvű, melyet a székelek keletről hoztak és Erdélyben még félezer évig állandóan használtak, míg végül az eseten rovásbotot a kényelmesebb papír, a rovkést, vagy fűrészt a sokkal fürgébb íróttól, a nagy merev írásjegyeket pedig a szapora latin kurzív betű végleg ki nem szorította.

Az Árpád-kori latin krónikák már emlegetik, hogy az erdélyi székelyek külön írásjegyekkel élnek. Mátyás király történetiről, Thürocz és Bonfini ehhez hozzátesszik, hogy betűiket pászczákra rájók és kevés jeggyel scartaltamot fejeznek ki. A XVI. században, melynek elején a most felfedezett háromsoros emlék is létrejött, szintén kiváló emberek figyelték meg a székelyek sajátosságos írástudományát. Oláh Miklós esztergomi érsek följegyezi, hogy a telerótt pászczákat barátjaikhoz és szomszédjaikhoz ízenet és levél gyánant küldözik. Ugy, a hogy e nemű tudományát fogóságában a szegény Kedei Székely Tamás is használni akarta. Verancsics Antal már azt is megfigyelte, hogy a rovás jobbról balra irányuló sorokat eredményez. E század végén Szamosi István még látott ilyen rovásokat, de Telegi János 1598-ban már azért irt egy rovárisáras abécézt, hogy a székelyek ezt a dicső ösköltől származó örökséget végleg el ne feledjék. Telegi könyve azonban czélt tévesztett, mert azok, a kik belőle tanultak meg a székelyek betűsorát, többé nem rótták, hanem írtak. Így jött aztán létre a teljesen értékelt XVII—XVIII. századi rovásirodalom, a melyet ma a komoly tudomány már figyelembe nem vehet. Világhírű műve egyik jegyzetében elintette magától Thomsen Vilmos is.

Ennek az értéktelen rovásirodalomnak köszönhető, hogy az epigraphia és palaeographia szomszédos területein működő tudósok egyetlen régi rovott emlékünkel, az 1501-ki csikszentmiklósi felirattal szemben is tartózkodók voltak. Óvatosságra az intette őket, hogy az eredeti elpusztult s róla csak két 1750 táján készült másolat maradt fenn. Valamint tartózkodásra intett az a másik körülmény is, hogy az 1658-ki énlakai templomfelírat már festve van. Most azonban a konstantinápolyi 1515-ki emlék segítségével pontosan megállapítható, hogy a csikszentmiklósi felirat csakugyan klasszikus emlék s még a konstantinápolyinál is jóval tökéletesebb. Megállapítható továbbá, hogy a Telegdi-féle ábécze hangértékei és betűcsoportosításai szintén hitelesek. Végül most már teljes hiteli emlékekkel vannak igazolva azok az eddig merésznek és képzakottnak tekintett tudományos következtetések is, a melyek iarástörténi alapon a szévely betűsor helyét a főnicziai eredetű középtengeremelleki germán runa, etruszk, ó-ital, görög és ó-török írásaláband jelölté meg.

A magyar művelődéstörténet és irodalom e váratlan meggazdagításáért Thomsen Vilmosnak és Babinger Ferencznek igen nagy köszönettel tartozunk.

Dr. Sebestyén Gyula.

AZ EREDETI SZÖVEG.

Constantinopoli in publica universitate quod Ali Bassia a conditore dicitur Vbi Dm Oratorem
Regis p longum tempus hospitati fuerunt Repetimus ab exteriori parte stabuli in pariete circa
terram oblonga alba lapide in quo sequentes tres Voces instulpti fuerunt levi legibilibz sed abq
incognitis fuit in eo loco prius Ecclesia Christiana Sed p Ali Bassiam fuisse dicta Ex cuius ruinis
alia Ecclesia turcica ex opposito de suo nomine una cu Duxatorio plura edificavit

A KIJAVÍTOTT SZÖVEG ÉS MEGFEJTÉSE.

· ΠΗ· ΧΤΡΘ· ΤΗΧΧΥ· ΚΕΧΧΧ· ΤΥΣ· Υ· ΑΡΙΑ· ΟΤΝΡΘ· ΧΥ· ΟΜΡΥ· ΡΗΥΣ· Υ·
(E)is(e) : õezis ti z(e)n õ : (e)sz(e)nd õ b (e)n irt ák(e)sz, L á s s l ó · k i r á l y · õ t · k(e)r(e)t(é) · v á r a t t á k · (e)t.

· ΧΤΑΡΤ· ΧΝΑΧΡΑ· ΟΥΧ· ΚΕΝΤΟ· Τ· ΜΑΥ· ΣΒ· ΥΧ· ΠΡΙΝ·
B í l a j i · B(e) r l a b á s · k(e) : õ · (e)sz(e)nd(e)j i k · i t · v a l t n(e)m · t õ n · c s á s s á r.

· ΟΥΤ· ΙΟΑ· ΥΒΜ· ΤΗΥ· ΣΥ· ΙΑΧΧΟ· ΟΡΙΡΗ· ΤΥ· ΧΕ· ΙΡΘ· ΑΣΜΑ·
K(e)t(e)l · Sz(e)k(e)l · T(e)m á s · i r t n · (e)n(e)t · Sz(e)l[im tór] õ k · c s á s s á r · i t(e)t · b ó · s z á z · l ó v a l.

Az „Arany Bika” nagyterme

AZ «ARANY BIKA» FRESKÓI.

Elpusztult magyar falfestmények.

Debreczenben vénnapjaikat élék a Piac-
utcazi öreg czivizasházak. Most — a széleselyű
április havában — az „Arany Bika” fogadó vas-
kos falait is kikezdte a kötőrő csákány. Bont-
ják, bontogatják, lebontják az országzszer-
népszerű és leghíresebb magyar „vendégfoga-
dót.” Ez a vén fogadó különleges terpett épít-
kezésével és pogányos hangzúság nevével együtt
egy letűnő világnak, a hajdani dűsgazdag- és
karakán-magyar „cziviz-világnak” volt egyik
kélpéje, sőt több annál. A régi cziviz-város,
a régi debreczeni polgár-világ „parádés-életének”
pogányos temploma, áldozati oltára volt az
„Arany Bika” fogadó. Az udvarrészti, vas-
és faragott kőszlopokkal alátámasztott emeletlen
rejtőzött a gyakori nátoszával, és vendüszkál-
va élénkített áldozattételek színhelye: a ha-
talmas díszterem meleg páholyfülkéivel. Az itt
lezajlott bálók, népgyűlések, hangversenyek,
előadások, nagy-áldomások (mint a püspök-
két, főispánokat beiktató lakomák s egyéb fel-
köszöntőtől hangos, kővér debreczeni „dísz-
szertartások”)

A debreczeni „Arany Bika” fogadó.

ebédek») — emlékei történeties emlékek. Ezeknek feljegyzése nélkül hiányos és érthetetlen lenne a későbbjövő korra az elmúlt czivis világ...

Azonban az «Arany Bika» lebontásával egy pótolhatatlan veszteség is éri Debreczent. Kibővített telken, fűrdő és színházat is egy fedél alá hozva, több millióssal költséggel hiába építenek óriási méretű «modern» Arany Bikát, a régivel együtt elpusztulnak a «diszterem» szép freskói. Ezeket a művészi falfestményeket, melyek az egész országra példánál és eredeti ékességei voltak a vén műtárolóhelynek, egy kiváló tehetségű fiatal mu-

vész Mirkovszky Géza alkotta. Mirkovszky, ki koraitan elhunyt, 1893-ban potom áron, 5000 forintért festette meg ezeket a gyönyörű színpompájú, megkapóan élettelses falfestményeket. A debreceni városi és pusztalelet jeleneteiből ihletett erővel ragadott ki telíver magyar képeket, színeket, melyek különös érdekességgel hatottak és elevenedtek meg a hideg falakról.

Az „Arany Bika” diszteremének négy sarkában a négy legnagyobb falkép a négy évszaktot ábrázolta. Ehhez a négy nagyobb falfestményhez a freskóknak még egész pompázó sorozatát remekelte Mirkovszky. A 12 oszlopfeinél Δ alakú, bemélyedt kereteken belül az esztendő 12 hónapjáról festett allegorikus festményeket. A szeleteknek, szintén Δ felületeken, az évszaktok jellemző madarait pingálta meg. A mennyezetre, mely bemélyesztett, ketetes öt szakaszra oszlott, lugasokat, a magyar tánczot (híres Magyarai cigányek bandájával), a vídamságot varázsolta fel. A hatalmasan tagolt teremfalaknak különböző alakú és terjedelmű 28 másfél felületre pedig madarakat, virágokat festetgetett derisen, melegen, gazdagon, teljes virulásában ragyogó művész-képességeinek... Midőn e sorokat írom, éppen április 15-ik napján, a kötőre csakány ki kezdte az „Arany Bika” diszteremének ékes falát. Porba omlanak a századokra erősen megépült falak és a tragikus sorsú Mirkovszky szerény emlékezetével együtt megsemmisülnek a magyar freskóművészetnek ezen számon sem tartott, könnyen vett bájos remekei is... Csúpnak a szép kovácsolt, aranyozott Bika-czégér — a tenyészet pogánykori jelképe — maradt fenn még elmúlt időkről nemes Debre-czen város múzeumában.

Móricz Pál.

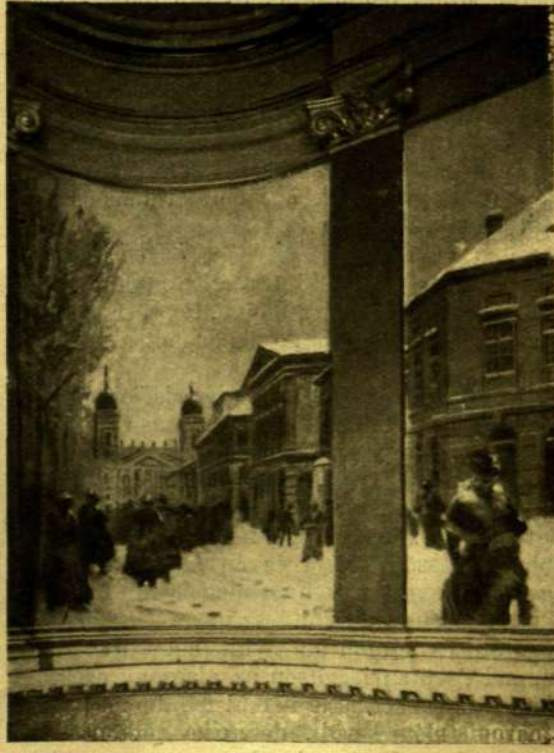
Tavas.

Nyár.

Ösz.

Tél.

MIRKOVSKY GÉZA FALFESTMÉNYEI A DERECZENI «ARANY BIKÁ» FOGADÓ NAGYTERMÉBEN.

A SZERELEM AZ ÉN BŰNÖM.

Francia regény. (Folytatás)

Elsőnek ez jött. Elmondta neki az éj törénét. Befogott és az orvosért küldött.

— Azt hiszi, kisasszony, hogy súlyos betegség?

— Nem vagyok ilyesmiben tapasztalt, de úgy látszik, hogy súlyos.

— Agyhátyalob?

— Nekem is ez járt fejemben!

Lady Guildford is megérkezik végre.

— Micsoda állapotban vannak mindnyájan.

Hogy felfújja a dolgot. Biztosan csak foga jön. De mért nem fekszik? Mindnyájan fejüket vesztik.

Felkeltem és a takaróiba csavart gyermeket a lehető leglassabban ágyára akartam fektetni. Dick nyögni kezdett, aztán jajgatni, újra hányt és félrebeszél.

Erre anyja is megijedt:

— Tartsa kérem csak tovább!

Várjuk az orvost. Lady Guildford eltávozott, hogy felöltözködve fogadja. A marquis fiánál maradt, fanell házi ruhájában, közös hajjal, fáradt vonásokkal, mint jó magam is.

Végre megjött az orvos. Mindenről beszámolt neki. Erőszakkal is megvizsgálja a gyermek torkát:

— Minden jel, de különösen a torka vörhenyre vall. Nem hiszem, hogy csalódnék.

Orvosságot irt és Flot eltávolította a szomszéd szobából.

— A kastélyból az egész fiatalságot el kell távolítani, ön is távozzék kisasszony, mert ez ragadós betegség. Úgy hiszem, hogy a marquis felügyelete alatt ápolónak a dajka és a gyermeklány elegendő lesz.

— Nem megyek innét, mert Dick szeret, és folyton hívogatott, Geoffrey asszony is tanuszkodhatik róla, hogy csak én tudom lecsendesíteni.

— Kötelességem még egyszer figyelmeztetni, hogy a betegség nagyon súlyos tünetekkel lépett fel. A magas láz, a kidagadt torok, a félrebeszélés mind felővé teszik, hogy a baj nagyon roszindulatú lesz, — sugta nekem az orvos, hogy a marquis meg ne hallja. Épen oly halkan feleltem neki:

— Ha elhagyom, senkisé fogja olyan nyugodtan és értelmesen ápolni mint én. Látja, a dajka máris fejét vesztette, az atyja kétségbeesett, anyja pedig nincs is mellette.

— Maradjon tehát kisasszony, ön derék egy leány.

December 30.

A betegség súlyosbodik. Tegnap már minden vendég elutazott. Vesztegzárlat alatt élünk és elvagyunk különítve a második emeleten, lord Guildford, a marquis, Geoffrey asszony, a gyermeklány és én. Lady Guildford apácát akart hívni, de urala nem engedte:

— Azt hiszem, ön is segíthet gyermekét ápolni. Minek ide apa? Itt van Nérans kisasszony, kit Dick szeret. Oh, kisasszony fogadja jószágáért szívből jövő köszönetemet.

A delirium nem szűnik. Ma este a kezelő orvos és két Londonból érkezett tanár konziliomot fognak tartani. A lelkész meg-meglátogat minket, imádkozik és megnyugtató szeretne. Istentem, hogy várjuk a jobbrafordulást, mely nem akar bekövetkezni!

1896 január 1.

Nincs javulás. A kiütés alig múlik, néha tűnőben van, majd újra előjön. Egyszer sápadt, aztán még feketébb. A bőr dagadt a légzés fojtott.

Oh, mily szörnyű volt az újév első éjszakája. A gyermek tegnap este annyira lázas volt, hogy atyja társaságomban egész éjjel mellette virrasztott. A drága kicsikét ismét dajkálnom kellett, miatt takarói alól rettenetes szaga izgatottságot éreztem. Reggel hét óra felé nyugodtabbnak látszott. Atyja és én szemünkkel intgettünk egymásnak, hogy megkíséréljük ágyba fektetni, hátha ott jobb lesz neki. A lord hátam mögé állt és hónom alá nyúlt, hogy drága teremmel együtt felegyítsen az alacsony székről. Sikertől is rázkódtatás nélkül felállnom. Ekkor a marquis elém került, de arca rögtön el is torzult, elsápadt és rémülten mutatott fehér pongyolámra:

— Istentem, vér, oh fiam, fiam!

Visszahanyatlottam a székre és kétségbeesésben szorosan magamhoz öleltem Dicket, mintha így a halált távol tarthatnám tőle. A marquis kezébe temette arcát és a kandallóra borulva sirt hangosan fel-fel zokogva.

Az orvosok ugyanis azt mondták ma, hogy csak addig remélhetünk, míg vérzések nem alakulnak be.

Január 3.

Lélekölő dolog látni ezt a haldoklást. Oh, kicsiny Dick ne halj meg!

Így fohászkodunk mindnyájan, az atyja és én is. Megszüntünk külön álló emberek lenni, mert egyetlen egy nagy akarattá szövetkeztünk a halál ellen. És mégis meg tudtam ütödni Surrey hercegnő pár során, melyet egy pongyola kíséretében küldött fel:

— Kedves Christiane, öreg anyám és Winifred miatt megtiltották, hogy megnézzem unokámat. Noha rossz sejtelmek kóznak, mégis bizom felgyógyulásában, mert ön ápolja. Köszönöm áldozatkészségét, melyet meg fogok hálálni.

Diana, Surrey hercegnő!

Oh a nagynya még a halál színe előtt is hercegnő marad?

Hiúságok hiúsága!

Január 9.

Gladys Guildford gyáva és tehetetlen. Férje is látja ezt és el is itéli érte. Így szólt ma reggel hozzám: „Mit tennék, ha ön nem volna?”

Január 12.

Többé nem remélhetünk, az orvos megmutatta Dick nyelvét, egészen fekete és varas.

Január 15.

Nem volt elég a szenvedésünk; a vörhenyes torokgyulladás torokgyikyszerűvé fejlődött. Mindenféle képen kóznak ezt a szép kis beteg testet, de semmi hasznát sem látjuk. Néha-néha még felismer és hörögve híni próbál. Istentem mennyire szerethetett!

Január 20.

A faldoklások egyre sűrűbbek. Rémséges elroncsolt szövetek jönnek ki torkából. Ez a halál, a halál!

A marquis meidezt nem érti. Nyugodt. Ma reggel kissé pilyegett:

— Én még mindig remélek, hiszen oly jól ápoljuk, Isten nem engedheti meghalni.

Csak keveset van a betegszobában, mintha félne itt maradni. Midőn a torokcsételés után a véres kötszerek a szomszéd szobába vittem, hogy ott elégszem, távolból fertőtlenítő sőt szagolva így szólt hozzám:

— Hogy mer ehhez hozzányulni, mily vakmerőség!

Lord Guildford megvetőleg nézett rá és segítségemre jött:

— Majd én elégetem, Christiane, kedves barátnóm.

Nagy kövér cseppek gördültek alá szeméből. Telefonált öccsének.

Január 24.

Éjfélkor Geoffrey asszony felkeltett, hogy a virrasztást átvegyem. Midőn beléptem a szobába, így szólt a doktor:

— A marquist most küldtem el, de sajnos lord Stanley még nem jött meg. Lesz-e bátor-sága egyedül virrasztani?

— Van, mert Geoffrey asszony már nem bírja tovább. Kell-e egyebet is tennem, mint ébren maradni?

— Semmi mást, a katasztrófa ügyis kikerülhetetlen.

— Borzasztó!

— Bármilyen történet is, a szemközti levő szobában megtalál. Ha valami nyugtalanítót észlel, hívjon és jönni fogok. Kísér nyugodnom kell, levegőre. De hogyan bírja ön ennyi ideig erővel?

— Mert szeretem a kicsikét. De mondja doktor, mért nem léleklik meg a torkát?

— Mert a gyulladás már a tüdejét is megtámadta. Egy-két óra alatt vége lesz. Kollégáim is e véleményre mondták és ezért utaztak vissza Londonba. Csak csoda segíthetne.

Én pedig nem hiszek sem a csodákban, sem a tudományban. A lámpa sármal fényt hint a szobára. Dick, kinek megfeketedett kezei mozdatlanul fekszenek a fehér takarón, tompán hörög. Szívem elsorult. Richard, szép kis gyermekem, az Isten is elhagyott már téged? Megfogom keréti, nyirkos és mercy.

Az ajtó nyílik, lord Stanley lép be. Egészen az ágyig jön, előrehajol és hallgatódzik. Homlokán csókolja Dicket, aztán felegyenesedve suttogja:

— Oh, ez a verejték! Christiane ne fogja a kezét. Eressze el kérem.

— Nem eresztsem, az enyémbe akarom tartani. A míg fogom, azt képelem, hogy távol tartom tőle a halált.

— De oly ragadós ez a betegség!

— Mit bánom én!

— De én bánom, nem akarom, hogy megbetegedjék, ugyan ki ápolná?

— Van kórház Londonban.

— Oh, Christiane, nem akar engedelmeskedni? Nem érti, hogy mért aggódom, Christiane? mert szeretem! Meg akar halni, mielőtt feleségül vehetném?

Letérdelt a kis ágy előtt, az alacsony szék mellett, melyen ültem, átkarolta derekamat. Mélységes öröm járt át, a mely e halálküszölel mellett fájdalmasan égette lelkemet. Nem engedtem el a kis haldokló kezét, hanem Edward vállára hajtottam fejemet és sirva fakadtam.

— Drága szerelmem! suttogta és lágyan, hosszasan csókolgatta hajamat.

A kis kéz rángatózása ébresztett fel a sirlomházi örömből. Levegő után kapkodva a rémületől széjjelugrottunk. Dick rettenetesen elfulladt és görcsösen rángatózni kezdett, arca szederjessé vált. Fejem vesztve kiáltottam:

— Segítség! Edward, kiáltson, kiáltson!

Kirohant és máris beszélt bátyjával, az orvossal és a pappal együtt. A gyermek kilehelte lelkét az utolsó kenet felvétele alatt. Eddie mellére ölelte bátyját, ki érthetetlen jajszókat dadogva fel-felzokogott. Az orvos a gyermek felé hajolt.

— Bátorság! uram, meghalt.

Zokogásunkat elnyomja a pap szenvedélytelen hangja:

— Sursum corda!

Jaj! eljegyzésünknek a halál volt tanuja!

Második rész.

1896. január 25.

Nem vettem részt sem a szomorú előkészületekben, sem a halotti szertartásban. Dick halála napjának estéjén lázba estem és tegnapelőtt délutánig feküdnöm kellett. Hogyan gyötört a haragszó, mely szakadatlanul szólt a szertartás alatt. El sem tudom hinni, hogy az én kicsikém elhantolt! Elfelejtettem már a haldoklónak eltorzult arcát, emlékezetemben a virgoncz, öt éves, rózsásarcú Dick maradt meg. Lady Surrey gyakran meglátogatott. Jó, sőt majdnem gyengéd volt irányomban. Lady Richmondot is beteggé tette a rémes szerencsétlenség, csakúgy mint engemet. Végre ma megengedte az orvos, hogy felkelhessek, mert már megbizonyosodott, hogy nem kaptam el a szerencsétlen fücska betegséget.

Három óra tájban keltem fel először és eléggé kipihentnek éreztem magamat. Elnyújtózkodva álmódostam pamlagomon, elfeledtem a múlt napok lidércnyomását, mert eszembe jutottak Edward édes szavai. Egyszerre kopognak ajtómon.

— Ne keljen fel Christiane, csak én vagyok.

— Mért jön szobámba, lord Stanley?

— Jegyesének csak szabad, ha beszélnie kell önnel. Ma éjjel utazom. E napok alatt annyira uralkodott mindnyájunkon a kétségbeesés, hogy lehetetlenség volt atyámmal és anyámmal megállapodásunkat közölnöm. Tiszteletben tartottam bátyám fájdalmát és ezért nem jelentettem be, hogy őt feleségül akarom venni.

— Bele fog-e egyezni családja?

— Akár igen, akár nem, egyre megy, nálunk a nagykorú gyermekek házasságához nem szükséges a szülők beleegyezése. Mindamellát anyámmal közölni akarom meggyezésünket, hogy jegyesemként bánygék önrel. Ő majd tudatja atyámmal is a dolgot, a kinek segítségével szeretném, ha mához két hónapra már megtarthatók a lakodalmak.

— Edward, én félek!

— Mitől?

— Vajjon menyének fog-e a hercegnő? Milyen izgalmat fogunk neki okozni! Elég szereltem azt az óhaját, hogy őn gazdagon házassodjék, és én meg — nemcsak hogy szegény vagyok, de nem vagyok egyéb, csak első alkalmazottja az ön családjának.

Hellebronth Béla, a verseny győztese

Hammersberg Géza, (második díj).

Kélety Géza.

Gróf Wenckheim László zsüri-elnök.

A zsüri.

Szünet alatt.

ÚJ SPORT A MAGYAR JOGÁSZ SPORT-EGYLETÉBEN: AGYAG-GALAMELVÉSVÉS. — Karaáth János amatőr fővelélel.

— Ne mondja ezt Christiane! mert ezzel azt tagadja, hogy anyám gyengébb érzelmekre is képes. Látom, hogy rosszul itéli meg önről alkotott véleményünket. Hiszen oly önfeláldozást mutatott, annyira megfeledezett maga magáról, hogy atyám azt mondta tegnap lady Richmondnak: Csodálatraméltóan viselkedett ez a fiatal leány! Most már teljesen családom tagjának tekintem!

— De csak mint házvezetőnőt!

— Ugyan mért ellenkezik, Christiane? Anyám megjegyezte, hogy ön nemesszívú. Erre aztán lady Richmond és bátyám is magasztalták önt. Lelkem erre megtelt boldogsággal s majdnem kiszalasztottam a számon, hogy én is megbecsülöm az ön nemes lelkét s hogy feleségül akarom venni.

Fel-le járkált szobámban, becsületes arca csak úgy sugárzott a belső örömtől. Nekem meg eszembe jutott, hogy mért is nem vallott be mindent ebben a pillanatban, midőn mindenki csak dicsért. Talán e meglepetésszerű helyzetben eléggé hatalmas lett volna még a hálá érzete arra, hogy leküzdje az előítéletek erejét.

— Úgy látom kedvesem, hogy nem is örül annak, hogy így megbecsülök!

— Mindenesetre csak örülni tudok annak, ha szeretnek, de mégis félek, mert ha ön bevallja tervét s mindjárt elutazik, nem lesz senki, a ki védelmezzen.

— Ne aggódjék, Christiane! Nem jön le ma este a dínérhez? Az utolsó pillanatig látni szeretném, hogy elmondhassam anyámmal folytatott beszélgetésemet, vagy legalább is azért, hogy láthassam, mert nem tudok betelni nézésével.

Sokáig maradt nálam. Boldog voltam. Reánk váró szerény jövőnkéről beszélgettünk és mindenféle tervet kovácsoltunk. Kis házunk lesz, egy cselédünk és egy szolgánk, az Edward tisztis szolgálja. Képeztünk elénk varázsolta nyugodalmas jövőnk egész életét.

— Micsoda öröm lesz az Christiane, ha hazatérve szolgálatomból otthonomban találom önt! Ön lesz házam őrzőangyala, kit istenként fogok tisztelni.

Feljelehetetlen szép délután volt ez, telve gyönyörű békés szeretettel.

Este az első ember kivel, a hallban találkoztam, lord Closeburn volt.

Megpillantva engem felkiáltott:

— Mily rossz színben van! Megfogott és milyen halovány lett. Surrey elmondta nekem, hogy majdnem életét áldozta a kis baby ápolásáért, de nem hittem, hogy ennyire igaz legyen a dolog. De még így is mily szép ön Christiane... szeretem önt.

— Azt reméltém, hogy elutazott.

— Midőn azt hittük, hogy abba a szörnyű betegségbe esett? Nem, ön nem hibette.

— Elfelejttem önt.

— Én pedig épenséggel nem feleltem el. Itt maradtam, hogy sorsa iránt érdeklődjem. Ha megkapta volna azt a bajt, Surreyék bizonyára eltávolították volna innét, de én utána mentem és hatalmamba kerítettem volna s így meggyőződést szerzett volna szerelmem erejéről.

Bolond kedvem támadt, hogy ezt mondjam neki:

— Menyasszony vagyok, másvalaki, a ki szeret engem, feleségül fog venni. De nagyon közel voltunk már a szalon küszöbéhez, hallgattam és beléptem. Milyen megható volt a viszontlátás. Láttamra lady Richmond felkelt, kitérte karját s én zokogva reámoltam. A hercegnő, Winifred könnyezve ölelték meg. Lord Surrey kezét nyujtva közeledik hozzám, miközben Herbert fia ekként szól hozzám:

— Atyám ölelje ön is meg önt. Ha látta volna, hogy miként tagadta meg önmagát szegény kicsikémért!

A míg a herceg keblére zárt, Herbert Guildford megragadta és tiszteletteljes megcsókolta kezemet. Midőn megérkezett a marquis ő is megölelt, miatt érthetetlen szavakat dadogott fülembe. Szegény asszony, akármilyen felületes is, sokat szenvedett, és még most is szüntelenül sir.

Szomorú egy vacsora volt ez. Gyászruháink sohagysm illettek össze a terem pompájával. Halkan beszélünk, alig ettünk valamit, még az inasok is szomorúak voltak. Egyedül Closeburn — ezt az egyet el kell ismerni — iparkodott a társaság érdeklődését lekötöni és szomorú gondolatainkat más irányba terelni.

A szalonban Edward hozzám lépett és ezt suttogta:

— Christiane, gondolkoztam a felett, a mit ön tanácsolt, hogy ne áruljam el eljegyzésünket, ha már védelmezni nem maradhatok itt. Nem beszéltem anyámmal, de úgy húsz nap múlva visszatérek és mindent megmagyarázok neki. Értem, hogy ön az ő beleegyezését is kívánja. De hiszen látta, hogy mindenki hogyan fogadta önt! Tele vagyok reménnyel.

— Én viszont sajnálom e késedelmet, barátom. Húsz nap múlva aligha lesz már oly eleve, ha halljuk, és aztán hosszú lesz nekem húsz napig nem látnom önt.

— Bizzék bennük, Christiane, legyen türelmes, írni fogok s ön majd válaszol. Húsz nap nem is idő, ha előtűnik áll az egész élet, hogy szeressük egymást. Reméljük.

Winifred közeledett és Edward ezután csak közömbös dolgokról beszélt.

Január 29.

Egyhanguan telnek a napok. Bár minden gondolatom Edwarddal foglalkozik, nem érzek közöttük oly örömet, mint kellene. Hosszú levelet kaptam tőle. Mennyire imád ez a hideg, nyugodt, becsületes fiú. Istentem, mért is döntött oly mély búskomorságba Dick halála, hogy semmi vidám indulat nem tud támadni bennem?

Január 29.

Telegrammot kaptam Franciaországból. Marine a végét járja. Hozzá akarok utazni, mindeki lebeszél, én meg olyan összetört vagyok, hogy gyáván ráállok erre: várni, míg egy újabb távirat érkezik.

Furcsa dolog, tisztán éreztem, hogy ha elutazom, nem is terek soha többé vissza. És Edward? Tegnap szívem dobbanásával még elválaszthatatlanul össze volt forrva neve — és ma? Erre az új csapásra mintha messze-messze volna tőlem — egy széjjeloszlott álom mámoraként.

Január 30.

Ma éjjel megjött a szomorú távirat, mely szegény dajkám halálát jelenti. Könytelen szemmel, fájdalmas levertségben tétlenül ülök székeimen. Egyesegyedül maradtam a világban, még árvában mint azelőtt, teljesen elhagyatva. Nincs, a ki szeressen, nincs a ki ifjúságom óta ismerne, nincs a kivel együtt felidézhetném kedves halottaim emlékeit.

Február 1.

Lady Richmond és Winnie között osztozom meg napjaimat. Himezőnk, miközben időről-időre csendesen, lóva letörült könnyek gördülnek végig az arcunkon.

Később midőn felolvastam a nagynanyának, közbevetéket:

— Kedves Christianém, tegye félre ezt a könyvet. Jobb, ha abbahagyjuk, úgyis másféleképpen jár az eszünk, nem érdekelnek s nem kötnek le mások históriái. Mit érnek e költött fájdalmak, midőn valóságos gyötrelmek kóznak minket? Nem gondolkozott még a felett, hogy milyen különös az isteni rendeltetés? Megfoszt olyan kincstől mint Dick, de élni hagy engemet, öreg tehetetlen. Mondtam is a papnak: Kedves abbé, hiába, ez mégis csak egy megmagyarázhatatlan következtetés. Elégedetlen is volt velem a gyónáskor. De meg tudtam neki felelni, hogy azok közé a bűnbánók közé tartozom, kik nem szeretik meghalni látni gyermekeiket! Az a szegény csacska Gladys pedig, midőn meghallotta ezt a mondásomat, azt hitte, hogy első sorban csak az elsőszülöttet siratom benne, mintha félténem háznok fennmaradását. Hozzá még oly naiv volt, hogy e szavakkal akart megnyugtatóni: «Ne lázadozzék nagynya, lehet még másik fiam is, sőt biztosan több is lesz.» Hiszen mint törődöm én Japhet egész ivadékával, ha az én Richardom, az én kis Dickem örökre hiányozni fog? Semmi sem tud kárpótolni drága kincseim elvesztéséért!

(Folytatása következik.)

Rohitsch-Sauerbrunn

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor creases and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page is bound, showing the stitching and the inner cover material. The overall tone is warm and yellowish-cream.

A kebel fejlesztése és megkeményítése

Pilules Orientales segítségével.

A szép kebel mindenütt a nő egyik legszebb díszének tartják. Lehetőség-e azoknak, akiket a természet nem ajándékozott meg vele, javítani ezen a hiányon? Igen, még pedig a Pilules Orientales segítségével.

Ezek a pilulák, amelyek ma már egész világon ismeretesebbek, módot adnak minden nőnek, hogy a természet mulasztását kigaztálják és szilárd, harmonikus formát szerezzenek.

A pilulák élelítő hatásait a vér elevebben kering a mellszövetekben és előidézi a kebel fejlődését. Egyidejűleg megtelnek a nyak gödrei a váll alatti csontjai eltűnnek.

A Pilules Orientales-nek egyik legértékesebb jó tulajdonsága az, hogy csak a kebel fejlődését, de sem csípőt, sem pedig a test térfogatát nem szűkíti.

Minden fiatal leánynak és asszonynak, akinek keble nem felelt ki eléggé, vagy sok munkától, esetleg betegségtől összeesett, nagyon jól fog tenni a Pilules Orientales, amelynek használata mindig jó hatással van az egészségre, anélkül, hogy a legveszélyesebb ártalmait is tartani kellene. A Pilules Orientales-t az egész orvosi világ ajánlja és rendeli. Itt közöljük a párisi fakultás egyik orvosának nyilatkozatát:

„En álulított, a párisi fakultás orvosa, azelőtt kórhadzak orvosa, megerősítem, hogy a Pilules Orientales használata az egészségre jó hatással van s hogy hölgy-kliensaim, akik használták, erősítő hatásait különösen a kebel gyarapodásában s megszilárdulásában érezték. Capelle dr.»

Hozzáteszük ehhez, hogy a Pilules Orientales harmadik évvel hosszabb sikeres hatásával és világhírével magán ajánlja magát s ezért hasonló készítményekkel, amelyek időnként reklámok útján a hölgyvilág kegyére pályáznak, össze nem tevéstendők.

Egy üveg Pilules Orientales használati utasítással 6-8 K. a pénz előzetes beküldése ellenében, utánvetélt pedig 6,75 K.

Ratie J. gyógyszerész, 5., Passage Verdeau, Páris.
Egyedüli ártakáros Magyarországra és Ausztriára: Török József gyógyszerész, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám, Vertrieb Franz. Kosmet. Artikel Wien, XII. Bez., Teihackergasse No. 5.

Ki akar egy órát ingyen?

Hogy a mi kitűnő zsebóránkat mindenütt megismeressék, 5000 órát osztunk szét ingyen. Küldje be pontos címét csak egy levelezőlapra a következő órágyárnak:

Jakob König, Wieu III/2 Postamt 45, Fach 230.

+ SOVÁNYSÁG. +

Sz. p. telt testidomokat nyerhet a törz. védett, keleti BÜSTELIA erőporkálta, mely arany arannyal kifestett. Híza 6-8 hét alatt egész 30 fontig. Szigorúan szolid, nem ártalmas. Számos kóros beteg gyógyult. Doboz használati utasítással 2,75 K. A pénz postai utalványon beküldése, vagy utánvét mellé, portó külön. — Distribúció: Dr. Franz Steiner & Co. Berlin 24. Königsplatzstrasse 85. Fürstér és székeltetés Török József Budapest, VI. kerület, Király-utca 12. sz.

A japánok gyakorlati érzéke

azonnal felfigyelt az új gumisarkok számos előnyére!

Ferdére taposás, kisiklás, fáradtság, az idegek rázkódtatása kizárva! Berson-nál Budapesten. VII.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST
=GUSZTÁV=
ZONGORATERMEI

Bpest, csakis Gitzella-tér 2.
Telefon.

IBACH-ZONGORÁK
egyedüli képviselője.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak:
Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

Női
A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamartól fenntartott nyilvános, három évfolyamu felső kereskedelmi iskola POZSONYBAN.
Érettségi vizsgálat. Államkövetítés. Internátus. Értékesítő kíváncsiak küld az Igazgatóság.

MARGIT-CRÉME

Margit-zappan
70 fillér.

Margit - powder
1 K 20 fill.

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összeállításban rejlik, a bőr azonnal felvesszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémeket utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegyvel lezáró dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crémek ártalmatlan, zsírtalan vegyítés készítmény, amely a külföldön általános feltételeket kelt. Ára 1 kor.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon
Kapható minden gyógyszerárban, illatszert- és drogu-üzletben

Tiszta aluminium, szép, egészséges és tartós

POLGÁRI KONYHAKÉSZLET

tiszta aluminiumból, 6 személyre, mely 25 darab praktikus tárgyakból áll, minden háztartásban nélkülözhetetlen

Ára komplett 40 korona.

1 fazék 10 cm	1 lábas 12 cm	1 tojásütő	1 fedő 16 cm	1 ágyomószelet
1 12 1	1 14 1	1 tomeletűtő	1 18 1	1 merő
1 14 1	1 16 1	1 tejszűrő	1 20 1	1 habverő
1 16 1	1 18 1	1 fedő 12 cm	1 pecsenyésző	1 citromnyomó
1 18 1	1 20 1	1 14 1	1 kókorszűrő 4 sz.	1 teaszűrő

Hozzá állvány keményfából darabja 6 korona.

Nagy konyhakészlet, K 60
nehéz min. II. ábra szerint
Urasági konyhakészlet K 100
különösen nehéz min. III.

Tiszta aluminium
Fazék.

Tiszta aluminium
Lábas.

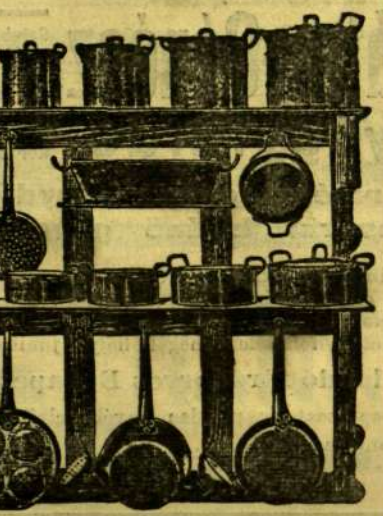
Tiszta aluminium
Tojásütő.

Tiszta aluminium
Fedő.

1 liter — K 1-70
1/2 liter — K 1-20
2/3 liter — K 2-70
3/4 liter — K 3-60
5 liter — K 4-50

1/2 liter — K 1-20
1 liter — K 1-80
1 1/2 liter — K 2-20
2 liter — K 3-

Aluminium-társaság
Wien, I., Kärntnerstr. 28.

NAGY KÉPES ÁRJEGYZÉK:
I. oszt. Háztartási cikkek.
II. oszt. Ártalkészlet, evőeszközök.
III. oszt. Utazási és turistacikkek.
IV. oszt. Ajándéktárgyak és ajándékok.

CHINA EZÜST

evőeszközök, kávé-, tea- és mokka, továbbá likör-, sör- és borkészletek, szivar- és cigarettatartók stb. nagy választékban. Megrendelhetők legelőkelőbb, úgy készpénzért mint 20 havi részletfizetésre.

Elek és Társa Rt.
Bpest, UZLET: VI., Andrassy-ut 7.

IRODÁK: V., Bálvány-u. 18.
Bpest, UZLET: VI., Andrassy-ut 7.

Legújabb kimerítő nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Kíváncsiak a postaköltség viselése ellenében megtekintésre is szállítunk

MAGYAR ÁGYTOLLAK ÉS KÉSZ ÁGYAK

1 kg. szürke füstölt ágýtoll 2,80 K, jobb 3,50, fehér 4,50, szőke 5,50, finom 6,50, jobb 7,50, hófehér 8,50, hófehér finom 9,50 K. Tízgyöngyű saját különlegességünk, legkiválóbb ágýtoll 10,50 és 11,50 K. Fehély hófehér, minőség szerint 9-10, 11-12, 13-14, 15-16 K. Kész ágyszőnyegek: 1 párnás 90x138 cm. átlós ágyszőnyegek, 10 meg töltve 5,02, 6,07, 7,57 K. 1 dunyha 160x116 cm. 10,20, 11,50, 14,45 K. Két személyes dunyha 200x140 cm. 12,70, 14,63, 17,38 K. Készlet tetszés szerinti méretekben és minőségben. Nagy rakár: kész alsólepedők, paplanlepedők, kész párnahuzak és hímzett női ingekben, valamint a világhíru szepességi vászon és asztalmentékben. Paplan és matracgyár. Szetküldés utánvétellel. 150 koronától feljebb bérmentve. Meg nem felelt kicserélünk, vagy a pénzt visszadjuk. — Kérje nagy képes árjegyzékünket ingyen és bérmentve.

Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 90. szám.

18. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, MÁJUS 4

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyed évre — 5 korona.

A „Vasárnapi Ujság” negyedéves ára 1 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldij is esatolandó.

A RHINOCEROSZ-BABA MESTERSÉGES TÁPLÁLÁSA. — Kittenberger Kálmán eredeti főlétele.

(Minden jog fenntartva.)